

Ultralyd Pankreas

UI kurs Bergen 2023

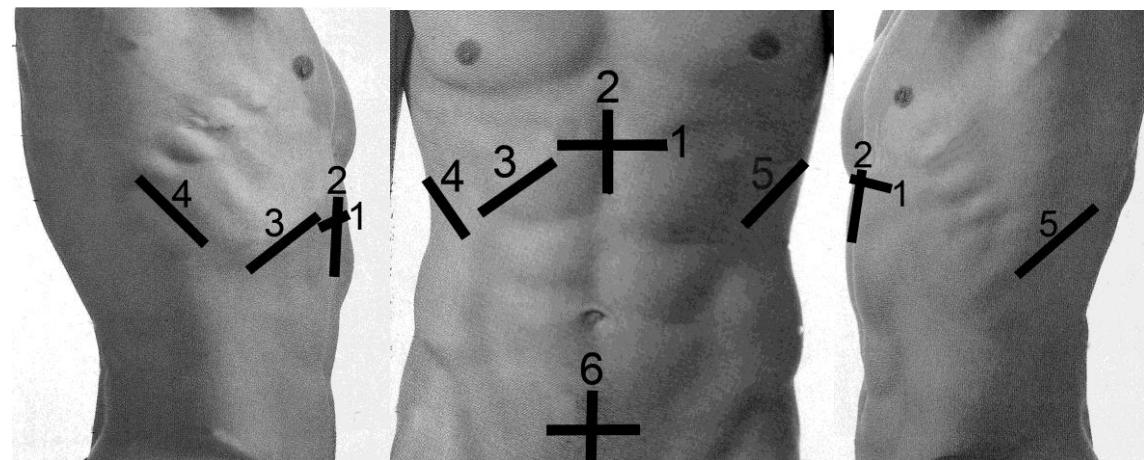
Trond Engjom, PhD
Seksjonsoverlege, fordøyelsessjukdommer
Haukeland Universitetssjukehus
Bergen

Pankreas-oversikt

- Normal pankreas fremstilling
- Pankreas cancer
- Cystiske pankreaslesjoner
- Pankreatitter
 - Akutte
 - Kroniske
 - Autoimmun
- Annet: Divisum, cystisk fibrose

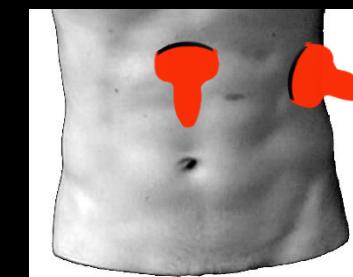
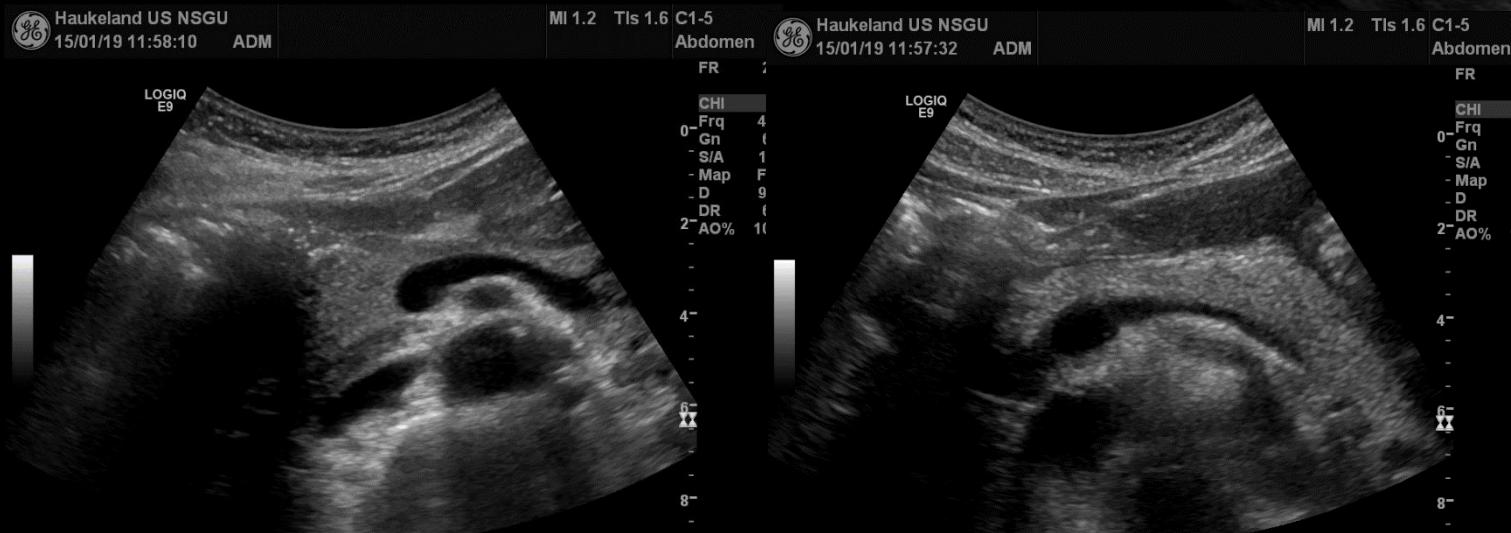
6+

- **Stasjon 1** Transversalsnitt i epigastriet.
- **Stasjon 2** Lengdesnitt epigastriet.
- **Stasjon 3** Skråsnitt subcostalt.
- **Stasjon 4** Transversal- og lengdesnitt fra høy lateralflate.
- **Stasjon 5** Snitt fra venstre lateralflate.
- **Stasjon 6** Transversal- og lengdesnitt over symfysen.
- **Stasjon +** Orienterende skanning av tarmer

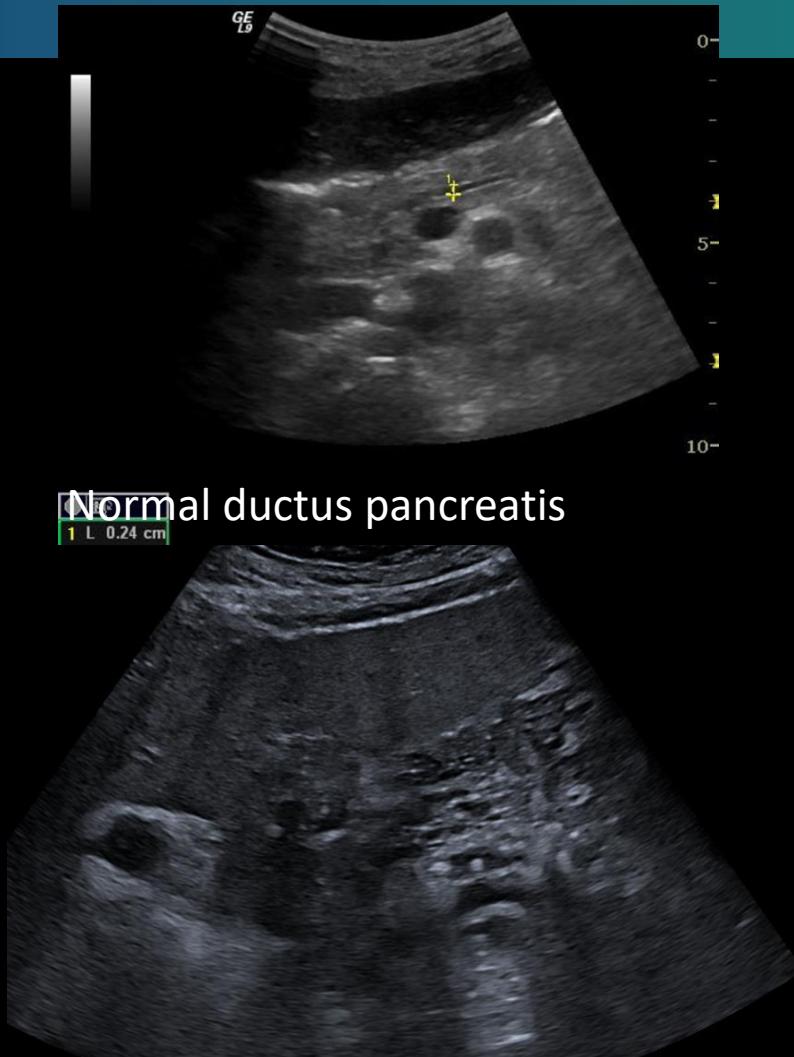
Pankreas- fremstilling

- Stasjon 1,2 (og 5)
- Innsyn bedres ved ve. Sideleie, dyp inspirasjon eller ved inntak av vann
- Ductus pancreaticus 1-2mm (>3.5 mm → Dilatasjon

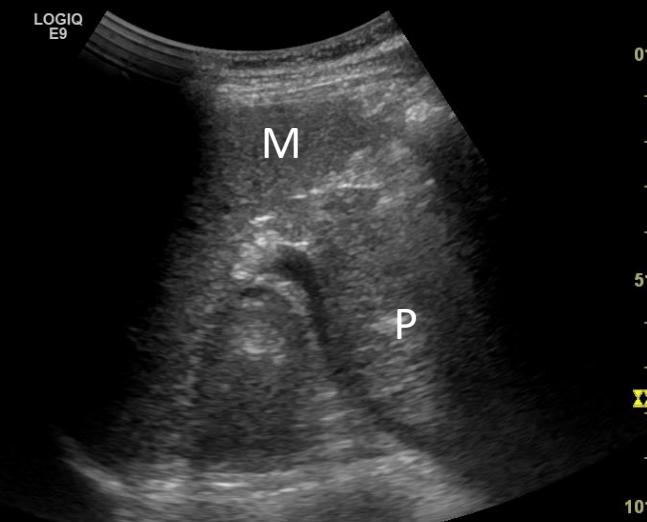

K Nylund

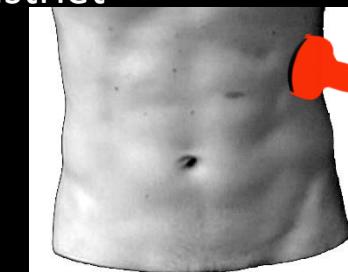
Pankreas-fremstilling

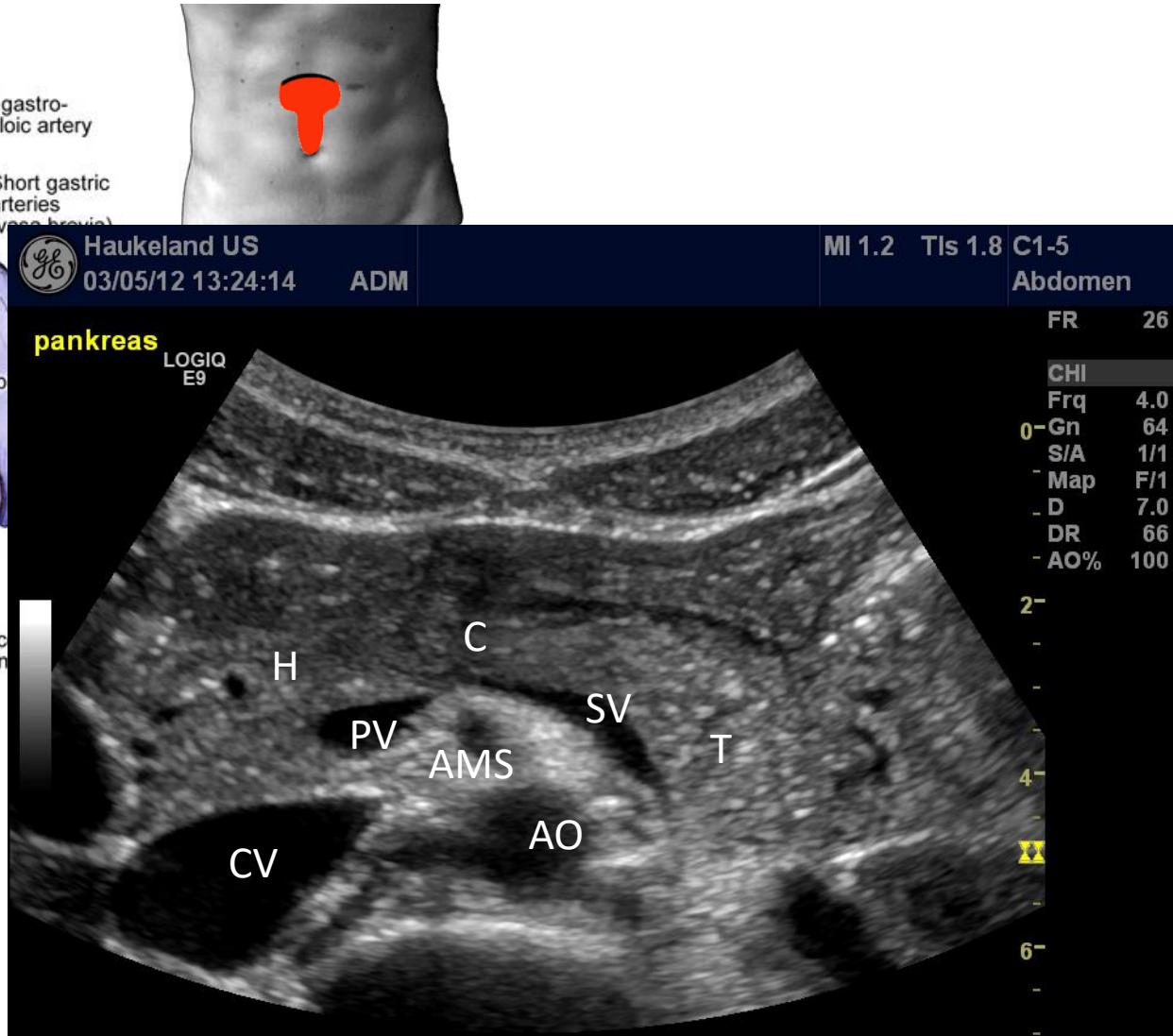
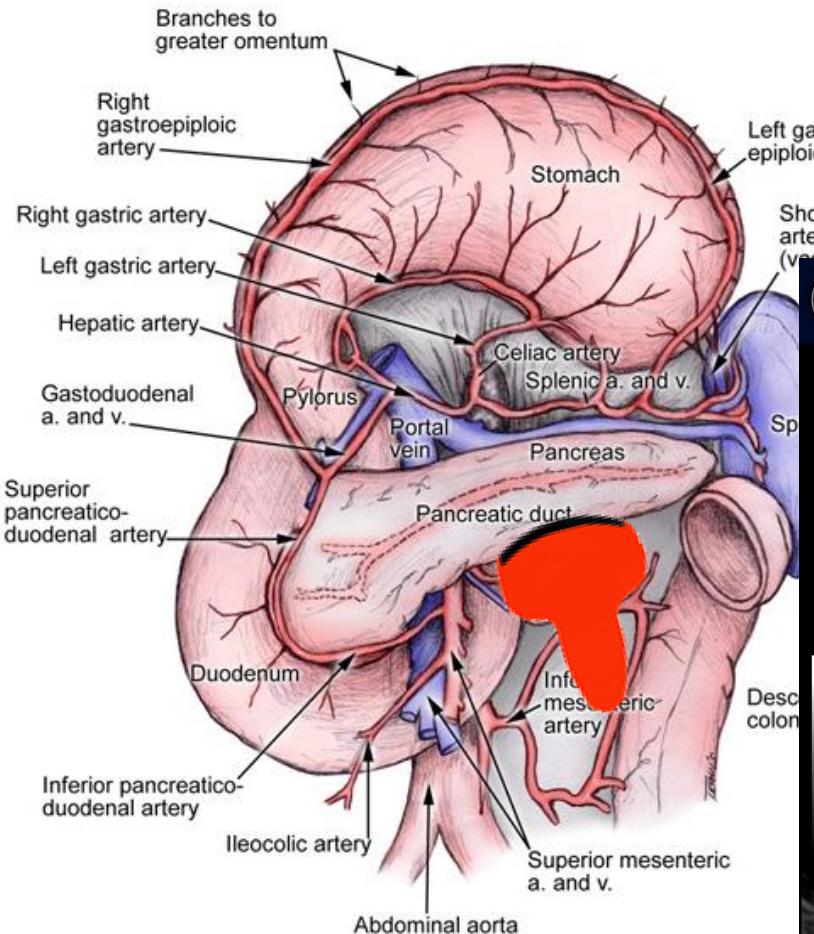
Dilatert og kalibervekslet ductus med konkrementer ved KP

Pankreashalen kan sees «via» milten
ved dårlig innsyn i epigastriet

Pankreas-oversikt

Pankreas-real time scanning

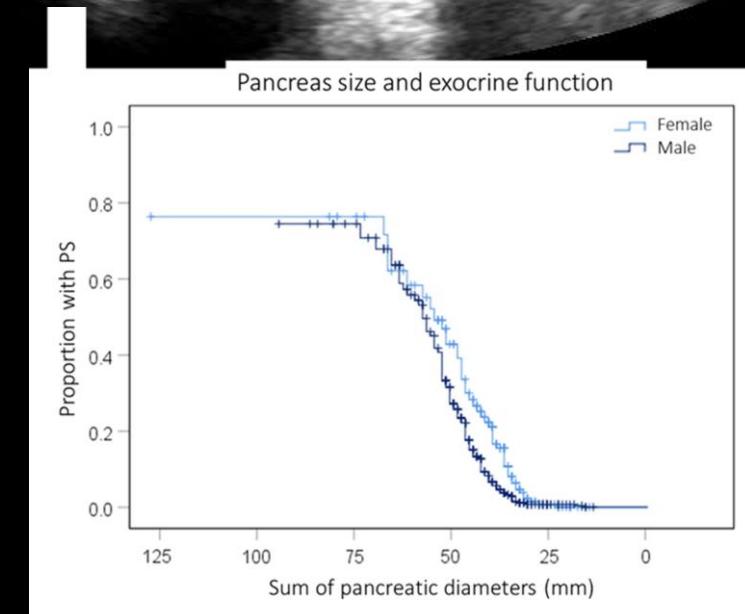

Relevante kliniske spørsmål

- Er kjertelparenchymet normalt/ volum normalt?
- Er der en svulst?
 - Obstruksjon av pankreas eller gallegang?
- Er der pankreas cyster?
 - Neoplastiske?
- Magesmerter:
 - Akutt pankreatitt; Vanskelig
 - Kronisk pankreatitt
 - Kjent diagnose?
 - Komplikasjoner?

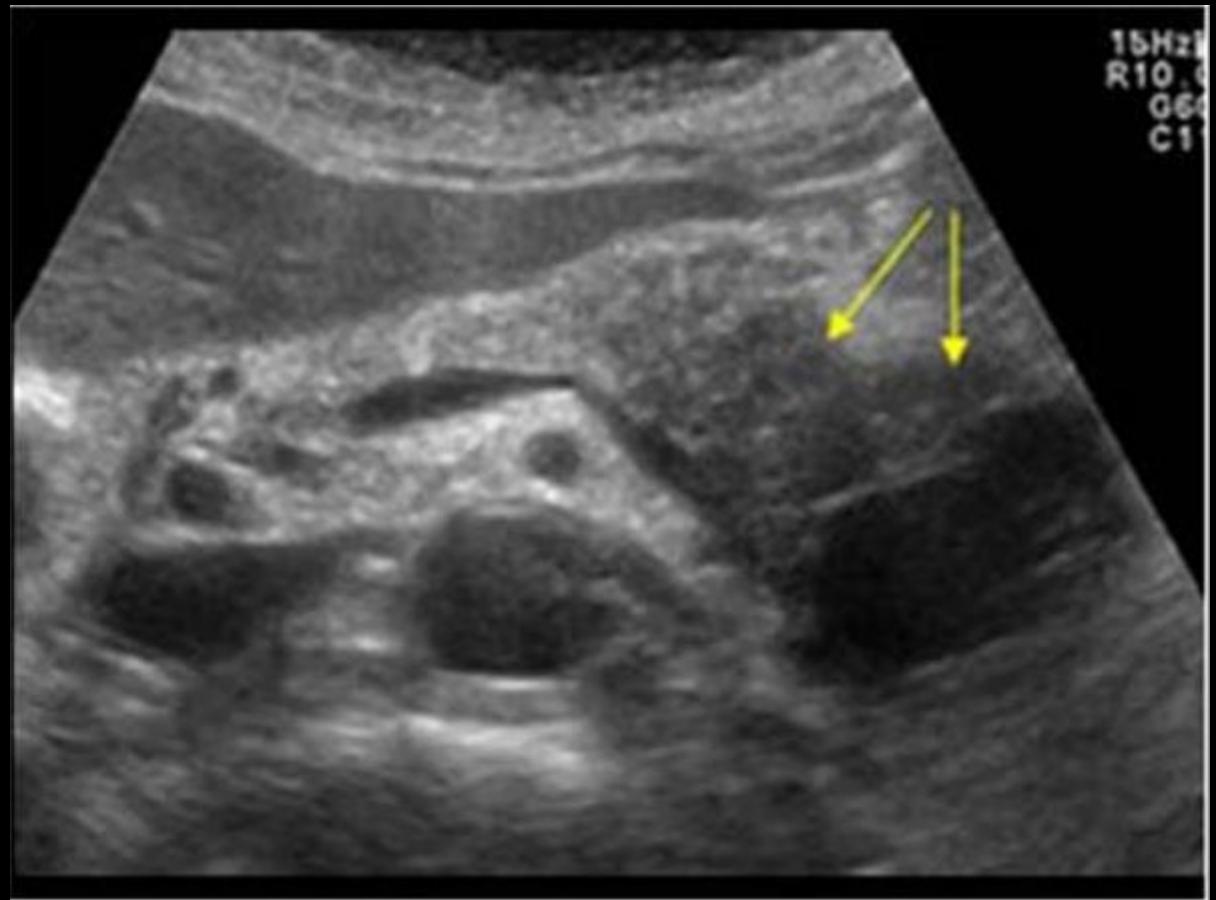
Parenchym og volum

- Stor variasjon i størrelse og form
- Hos yngre normalt finspettet/ ekkogenisitet sammenlignbar med lever.
- Tiltagende lys ved økende alder (Fett/fibrose)
- Cutoff for fibrose er dårlig definert
 - 2 d målinger corpus:
 - >21mm Normal
 - 21-7mm lett atrofisk
 - <7mm uttalt atrofisk
 - Progredierende atrofi korrelerer til eksokrin svikt.

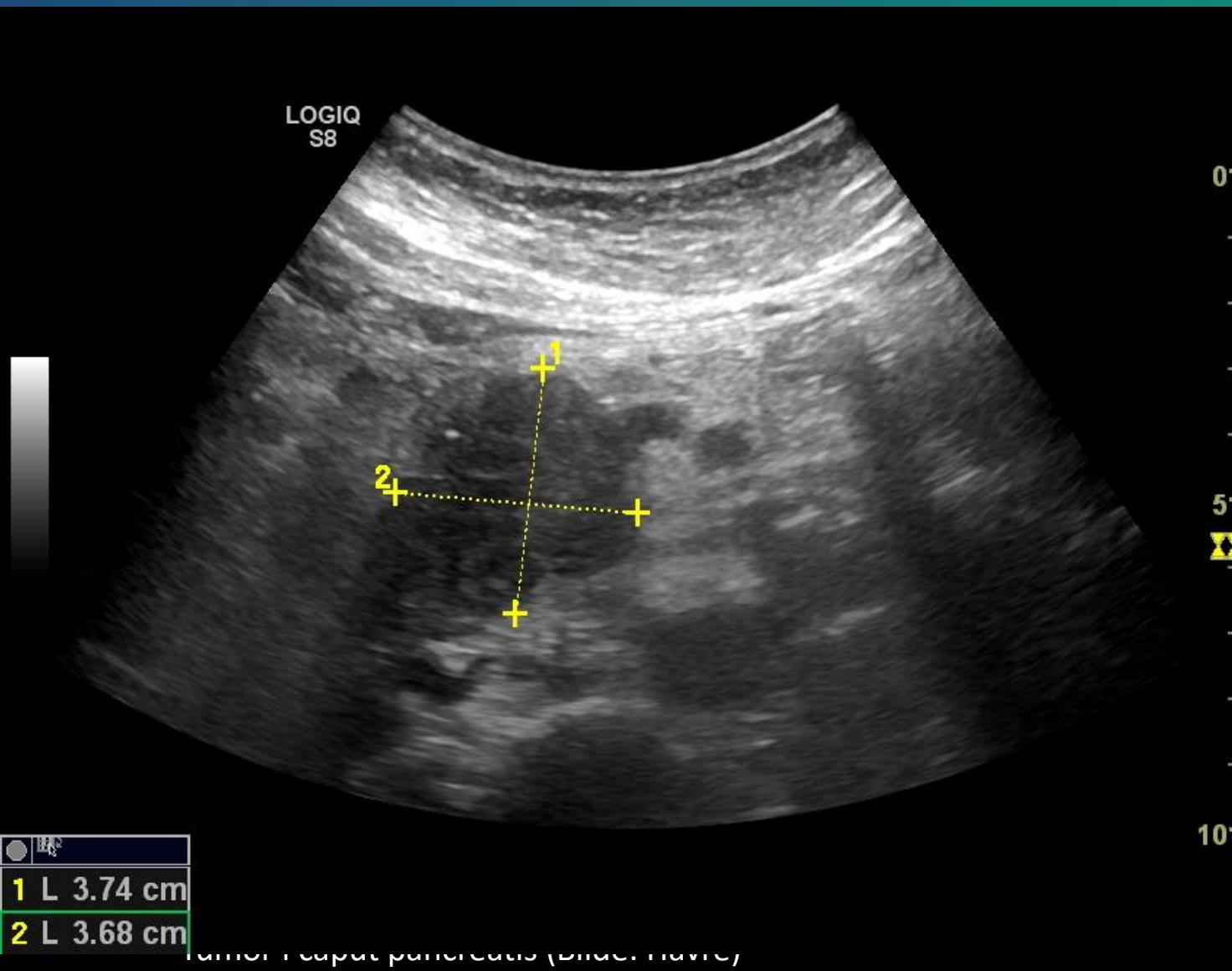
Tumor i pankreas

- UL ofte førstelinjediagnostikk, Må suppleres med CT/ MR.
- Hypoekkogen oppfylning i pankreas.
 - Obstr av pankreasgang?
 - Obstr av galleveier?
 - Lymfeknuter?
 - Metastaser
 - Tidlig washout ved kontrast
 - Komplikasjoner
 - Ascites
 - Venøse tromber
 - Innvekst i kar

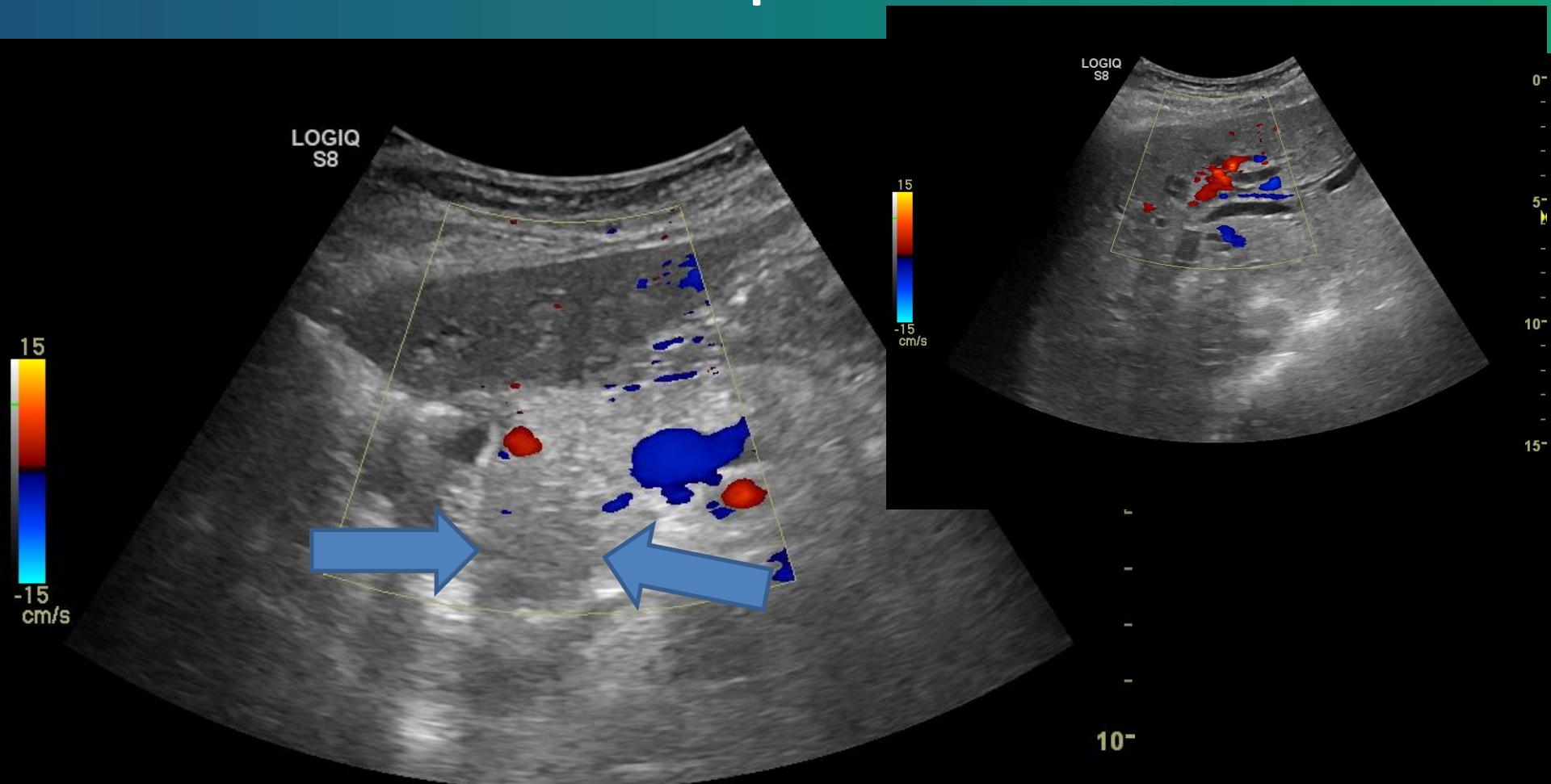

Stor tumor i pankreas hale

Cancer pancreas

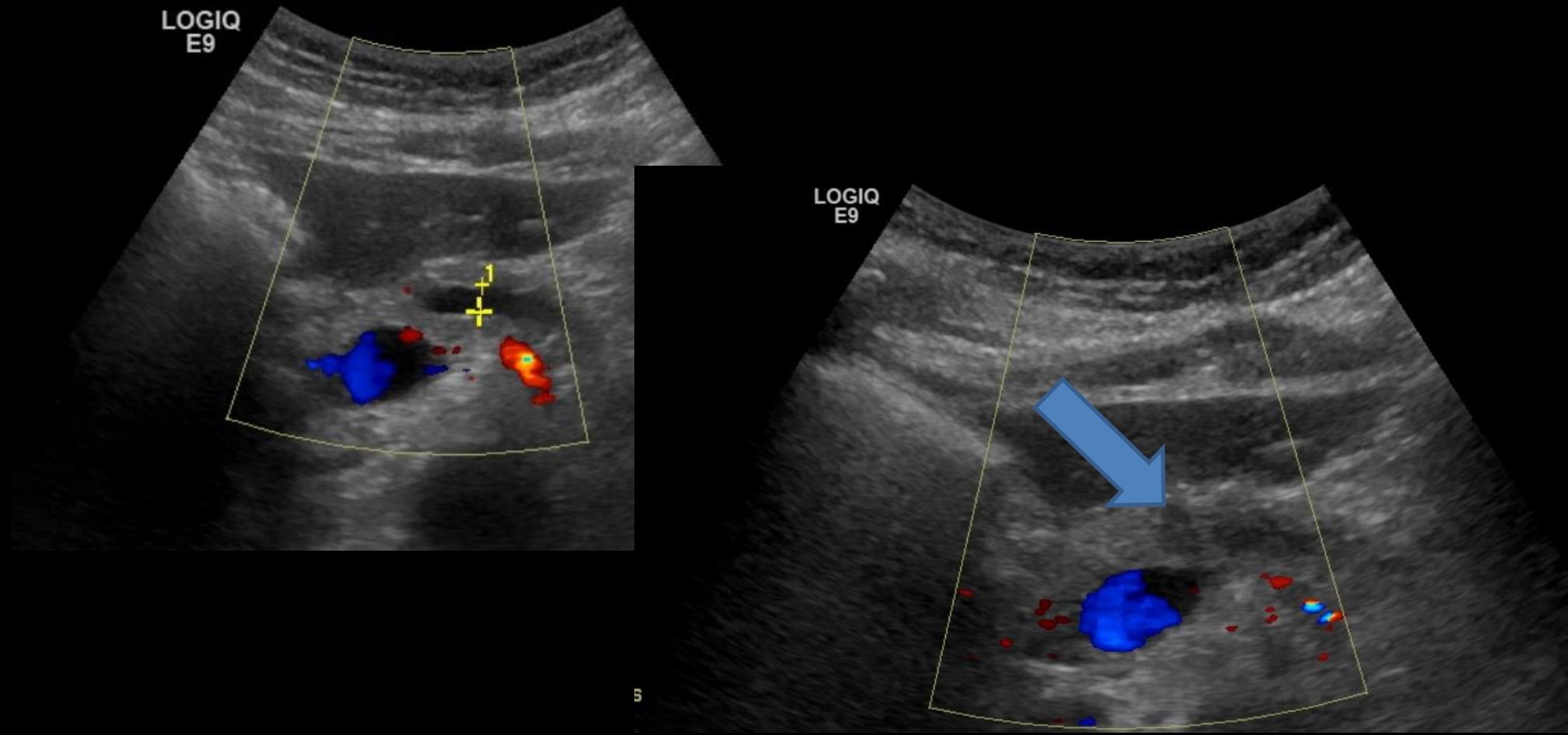

Cancer pancreas

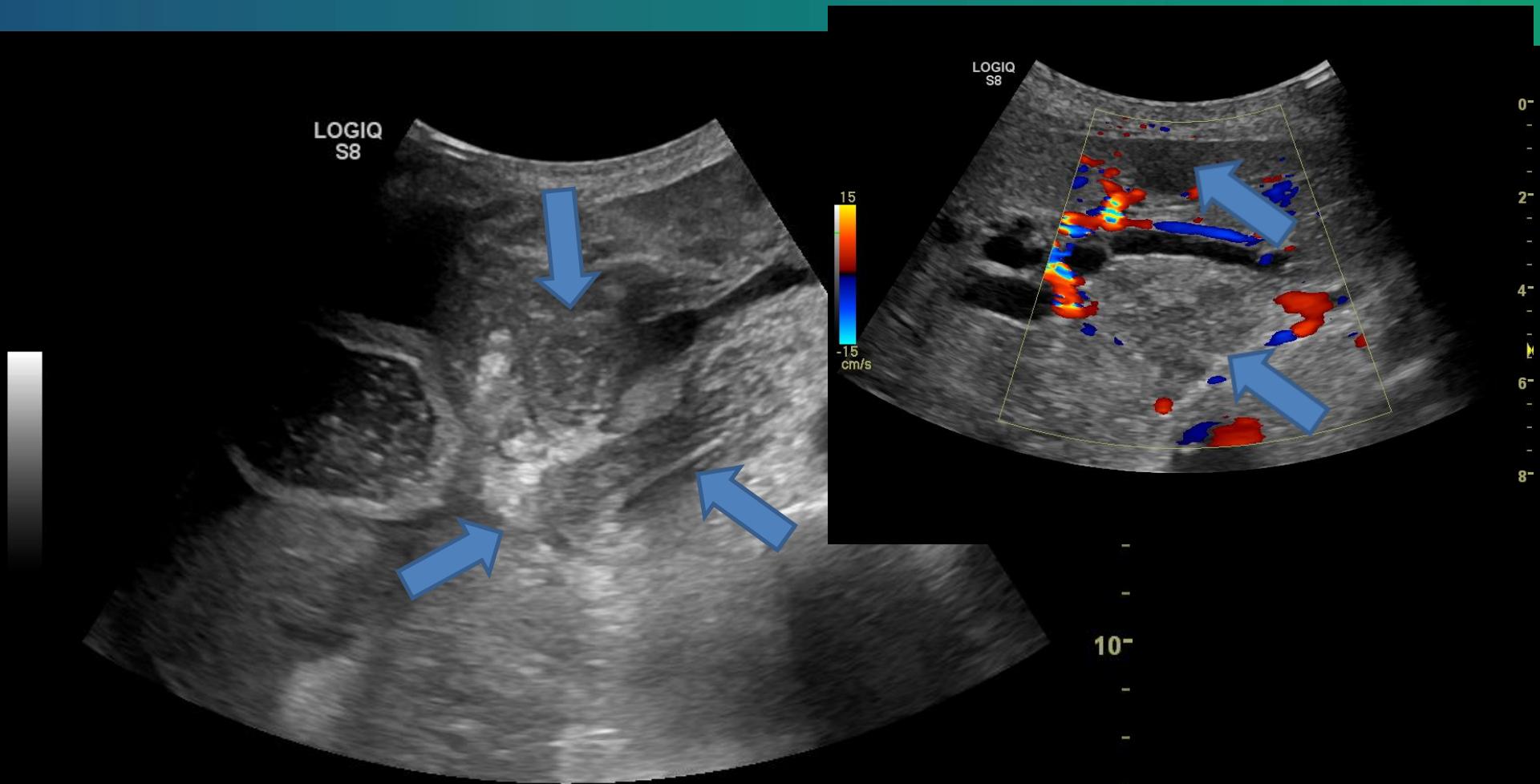
Tumor i caput pancreatis med dilaterte intrahepatiske galleveier (Bilde: Engjom)

Cancer pancreas?

Betydelig dilatert pankreasgang med brå avslutning (Bilde: Engjom)
Er det noe i enden av gangen?

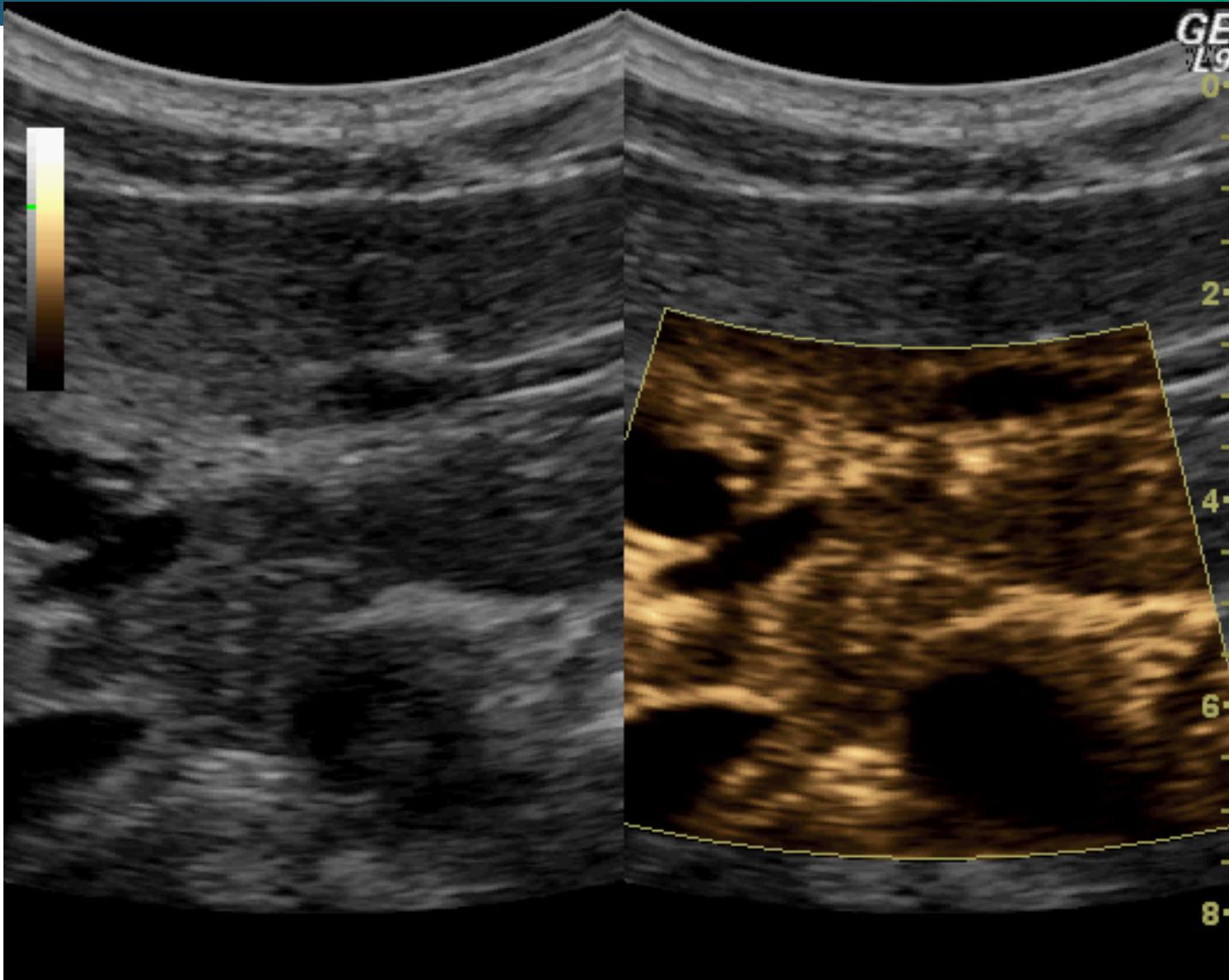
Cancer pancreas- store tumores

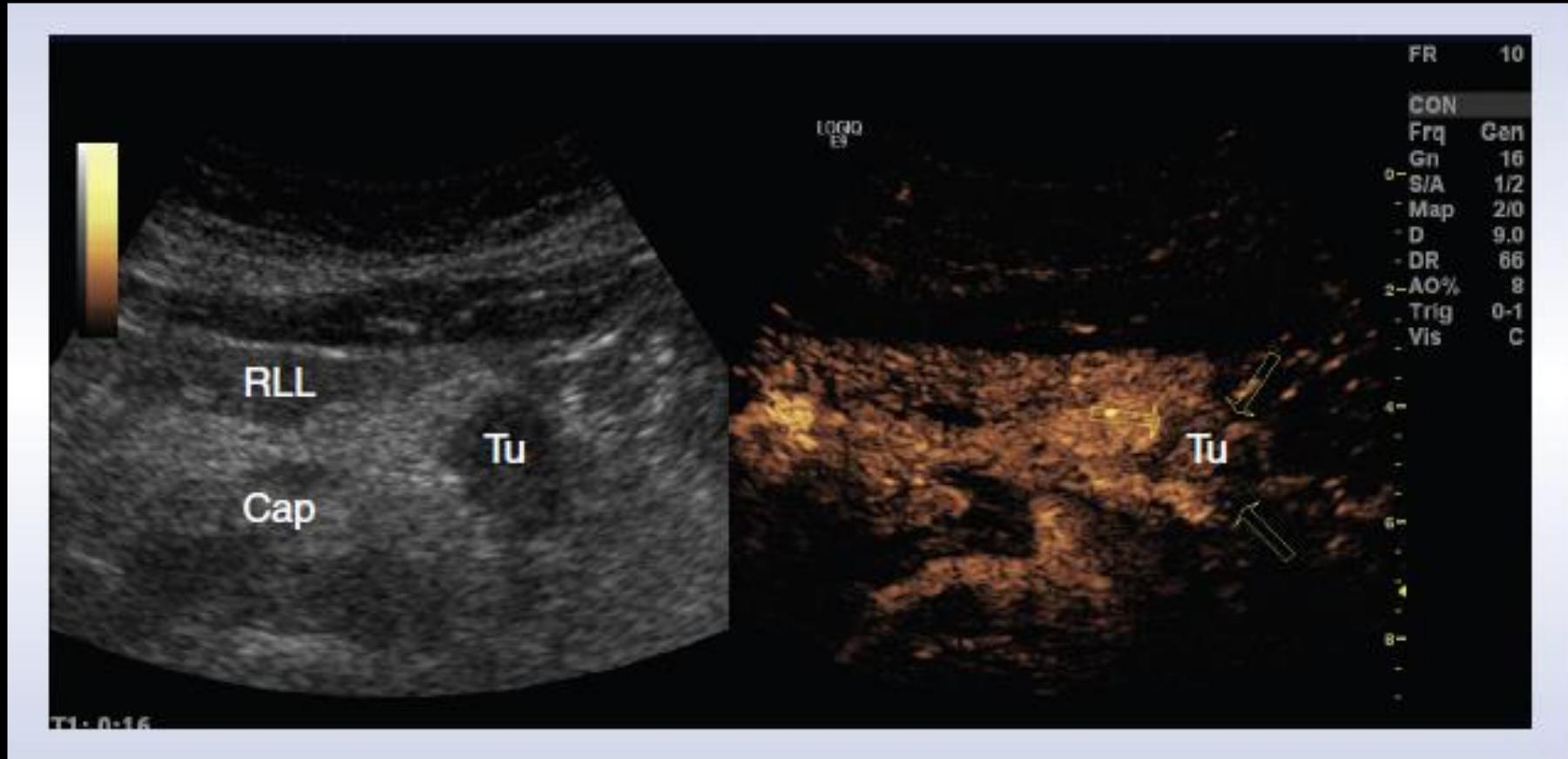
Stor tumor i caput pancreatis med dilaterte intrahepatiske galleveier og to levermetastaser (Bilde: Engjom)

Nytte av kontrast

Kontrastultralyd

- Normal pankreas perfunderes raskt i arteriell fase.
- Maligne tumores i pankreas har manglende fylling eller tidlig utvasking allerede i løpet av første 30 sekunder.
- Kan skille malign tumor fra inflamatorisk lesjon eller neuroendokrin tumor.

Nytte av ultralyd ved pankreascancer

- Ultralyd har god accuracy:
 - Sens 88,6 (På linje med CT)
 - Uerfaren operatør, dårlig innsyn, små tumores, spesielt i papilleområdet reduserer verdi.
- Nytte i preoperativ vurdering:
 - Dårligere enn CT for å vurdere resektabilitet
 - Supplement for vurdering av innvekst i kar
 - Lik CT: AMS, VMS, TC, levermetastaser:
 - Dårligere enn CT: Portvener og leverarterie
- US FNA har god accuracy, som EUS FNA
 - Karlson & Al. Abdominal US for diagnosis of pancreatic tumor: prospective cohort analysis. Radiology 1999 Oct;213(1):107-11
 - Minniti S& AL. Sonography versus helical CT in identification and staging of pancreatic ductal adenocarcinoma. J Clin Ultrasound 2003 May;31(4):175-82.
 - D'Onofrio & AL. Ultrasound-guided percutaneous fine-needle aspiration of solid pancreatic neoplasms: 10-year experience with more than 2,000 cases and a review of the literature. Eur Radiol 2015 Sep 16.

Cystiske pankreaslesjoner

Box 1 Classification of pancreatic cystic lesions (PCLs)

Non-neoplastic cysts

Pseudocyst

Simple or congenital cyst

Retention cyst

Neoplastic cysts [pancreatic cystic neoplasms (PCNs)]

Mucinous cystic lesions

Intraductal papillary mucinous neoplasm (IPMN)

Mucinous cystic neoplasm (MCN)

Non-Mucinous cystic neoplastic lesions

Serous cystic neoplasm (SCN)

Solid-pseudopapillary neoplasm (SPN)

Cystic neuroendocrine neoplasm

Acinar-cell cystic neoplasm

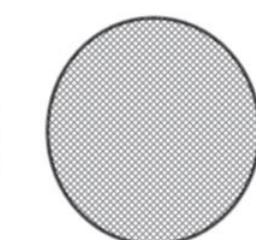
Other neoplastic lesions

Ductal adenocarcinoma with cystic degeneration

- Oppdages ofte tilfeldig på ultralyd eller CT
 - Prev : 1,2-19%
 - 80% non-neoplastisk
 - Økende neoplati med alder
- Serøse vs mucinøse.

Pseudocyste

Serøs cystisk neoplasme

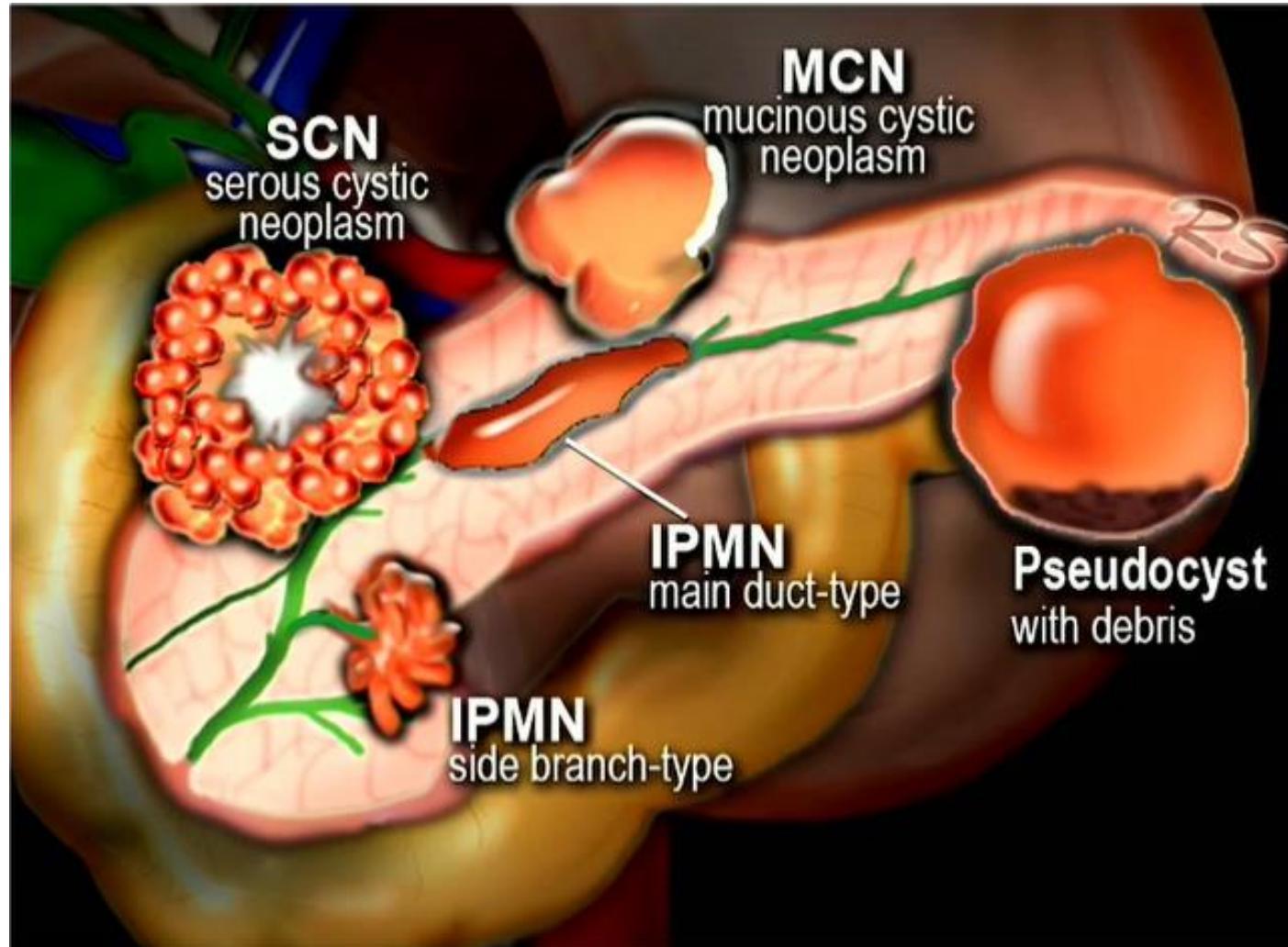

Mucinos cystisk neoplasme

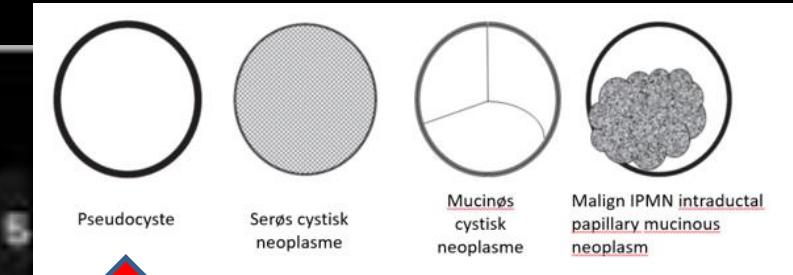
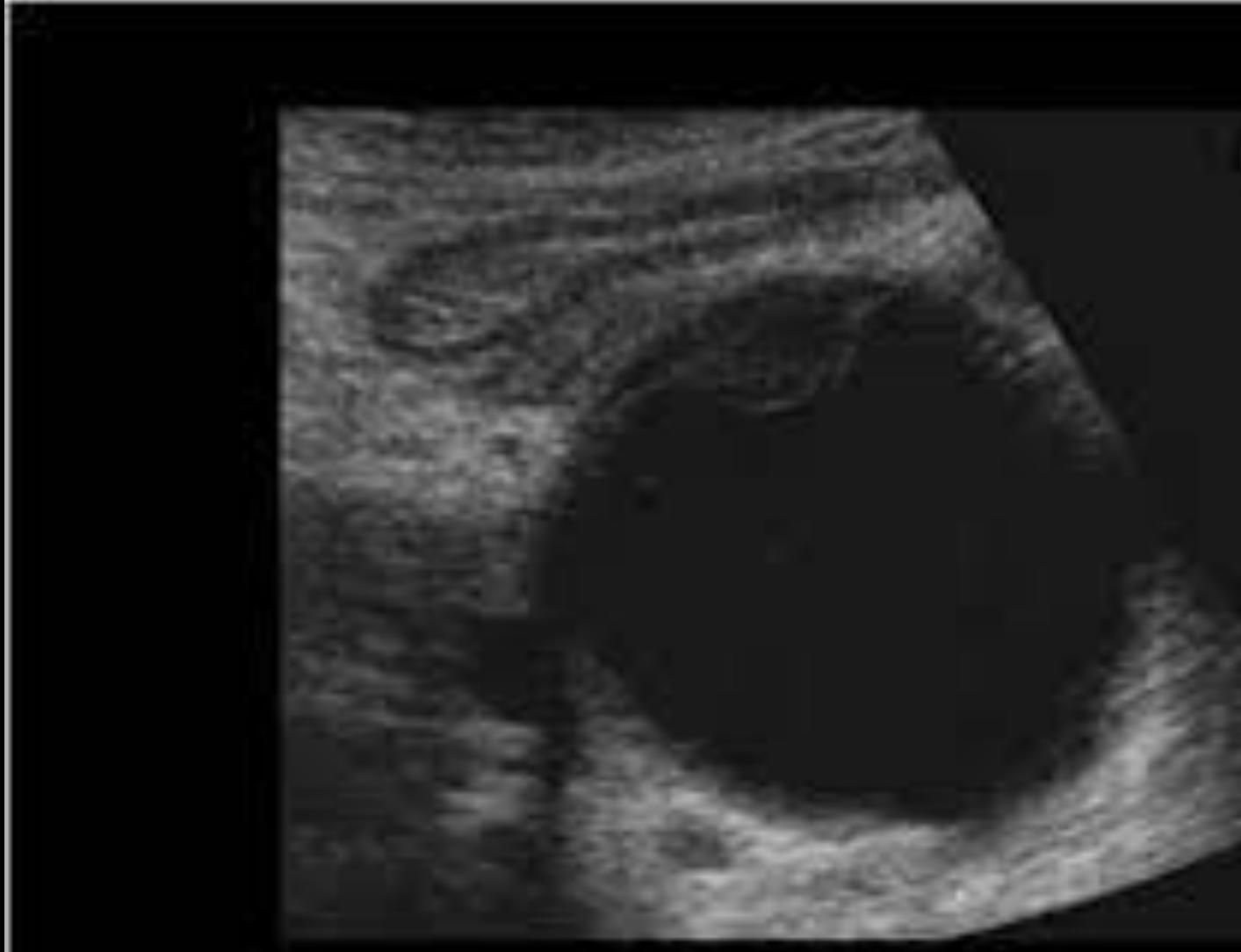
Malign IPMN intraductal papillary mucinous neoplasm

Cystiske pankreaslesjoner

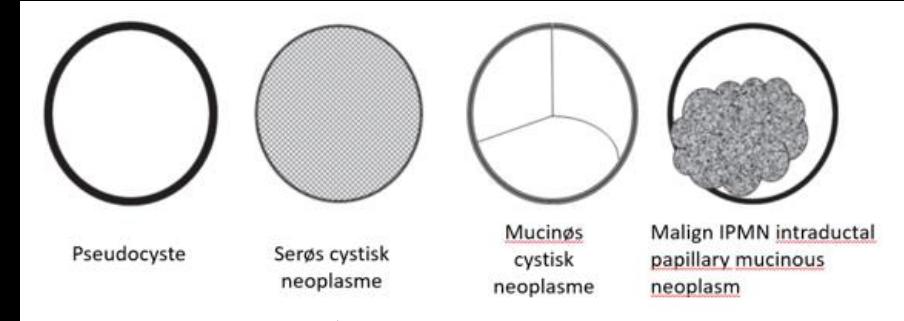
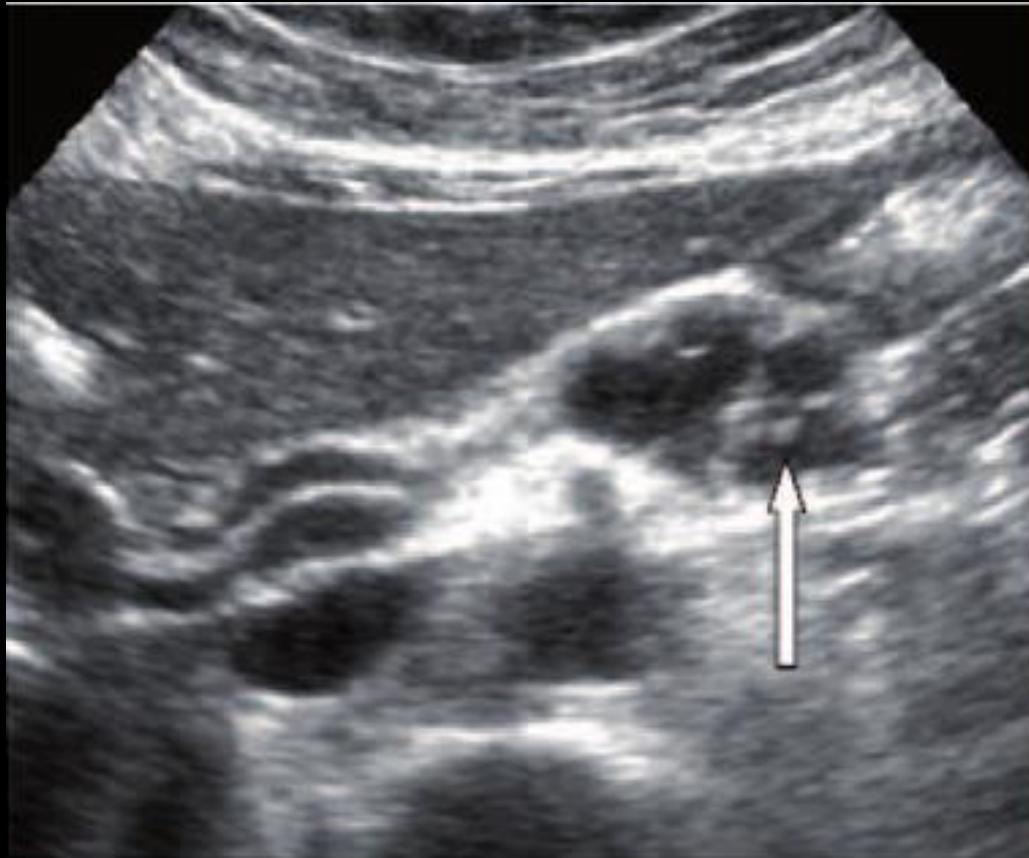
Entity	Sex	Age	Localization/Rx
Main duct-IPMN (Intestinal >>pancreatobiliary)	equal	>60	Head > body-tail
Other intraductal neoplasms IOPN, ITPN	Equal or F>M (IOPN)	>55	Head > body-tail
Branch-duct IPMN (gastric)	equal	50-60	Uncinate process, multifocal
MCN	Almost only females	45-55	Body-tail No duct communication
SCN	F>M	>60	Body-tail > head
SPN	F>>M	20-25	No preference

Cystiske pankreaslesjoner

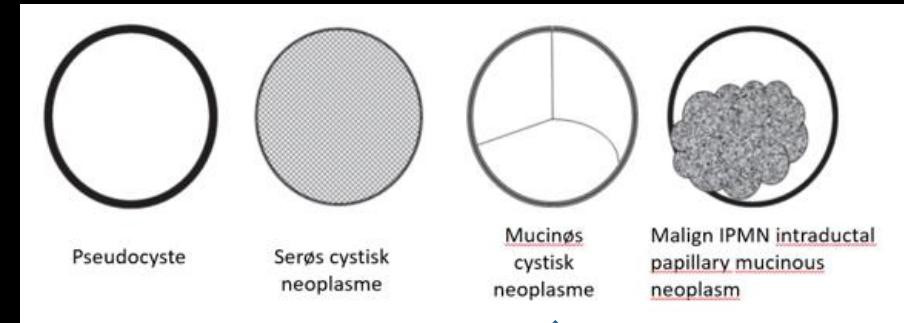
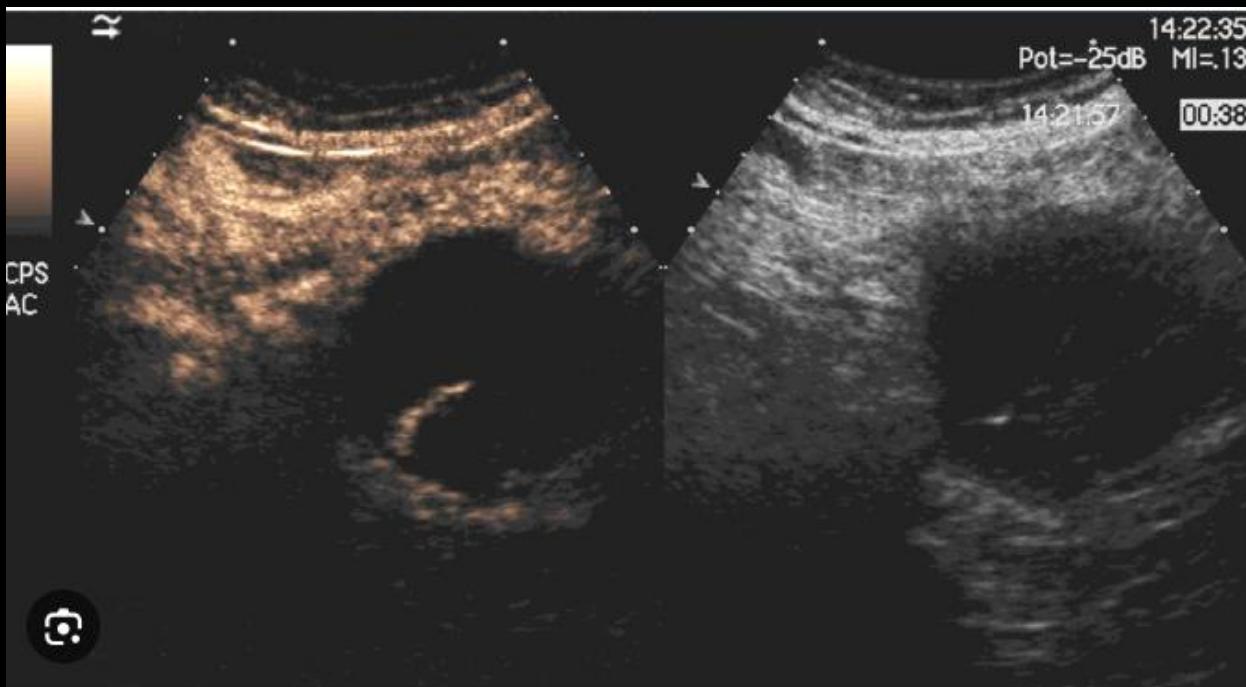
Mann 60år.
Kronisk pankreatitt.

Cystiske pankreaslesjoner

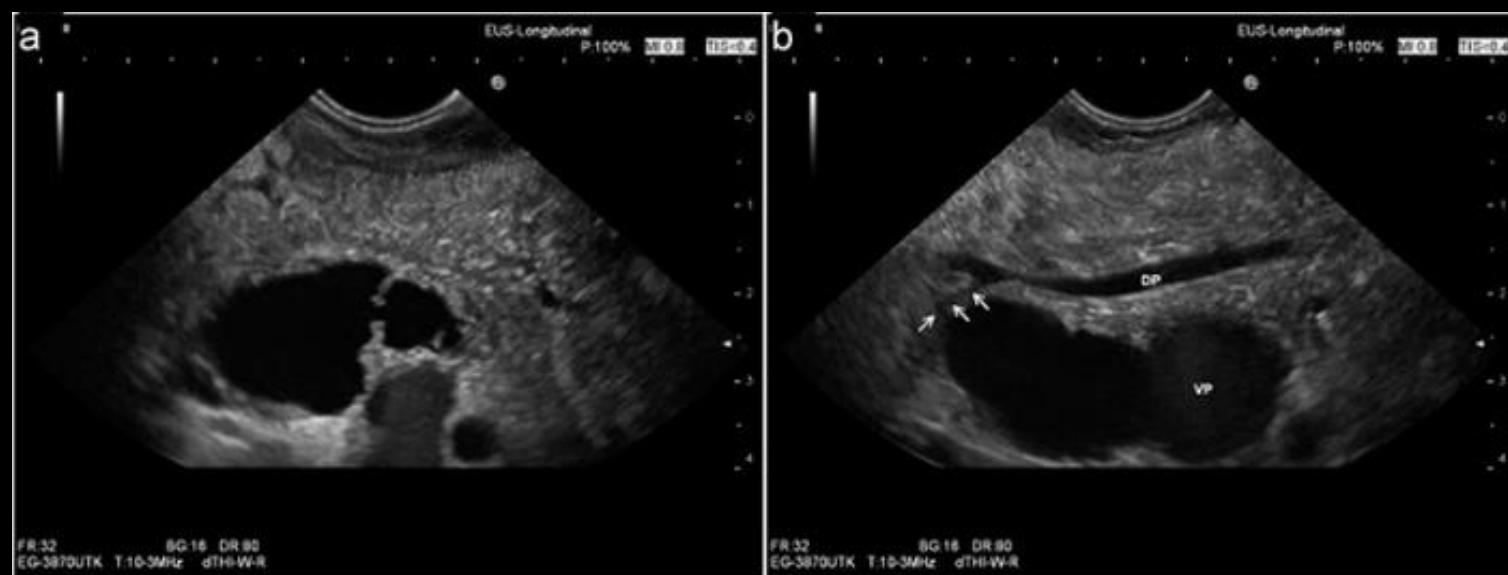
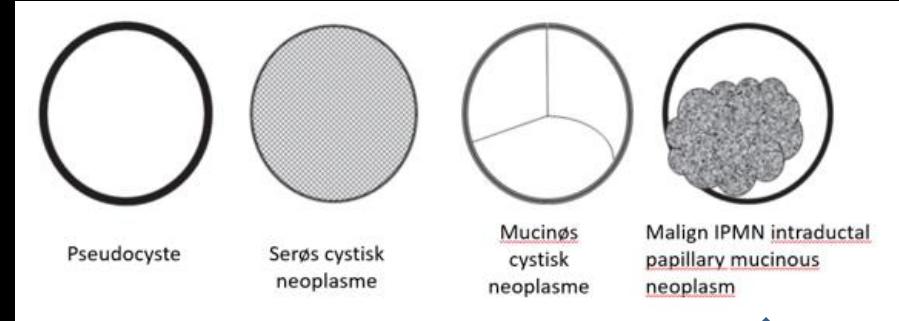

Multicystisk lesjon i pankreas
EUS FNA: Serøs væske,
Lav amylase/ CEA. Neg cyt
Diagnose: SCN

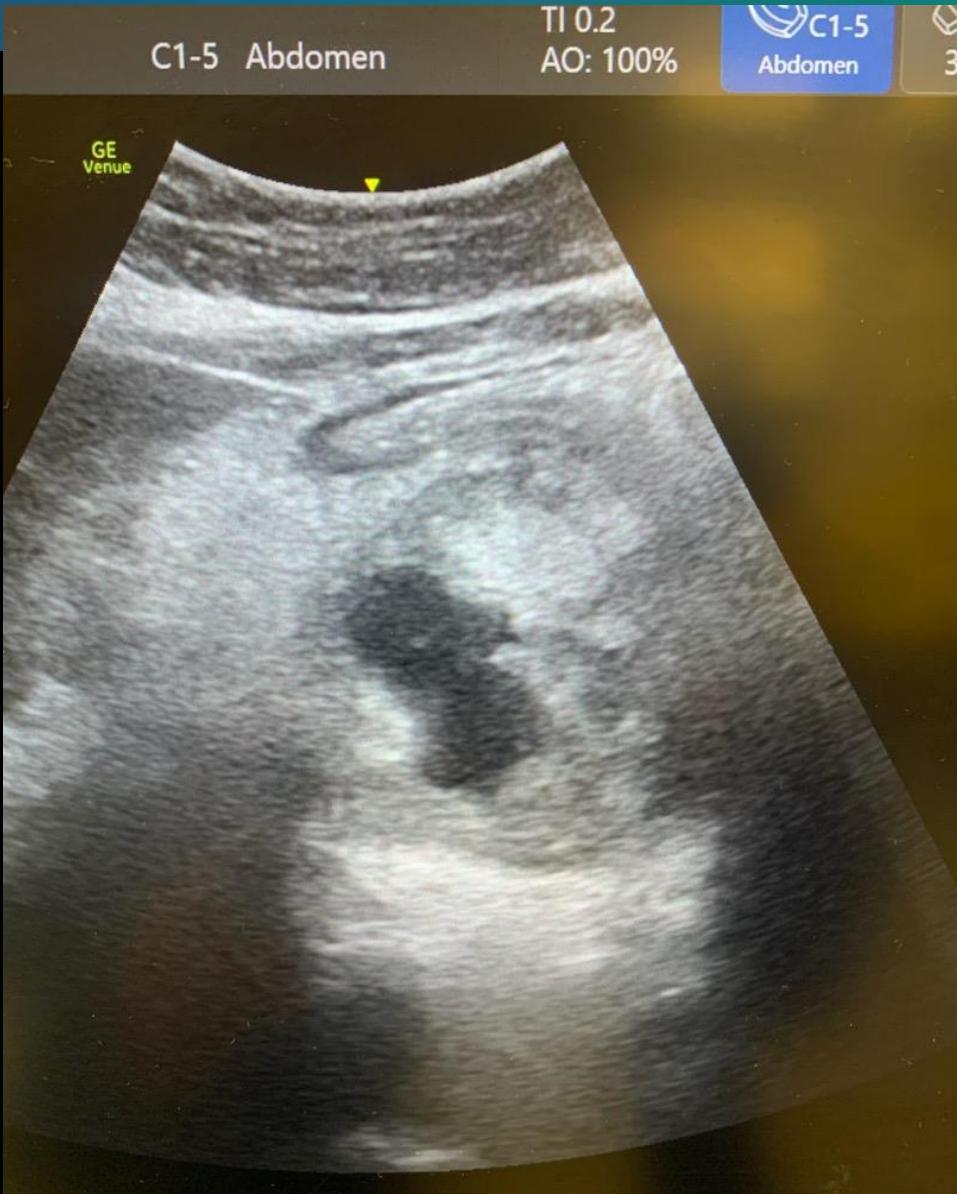
Cystiske pankreaslesjoner

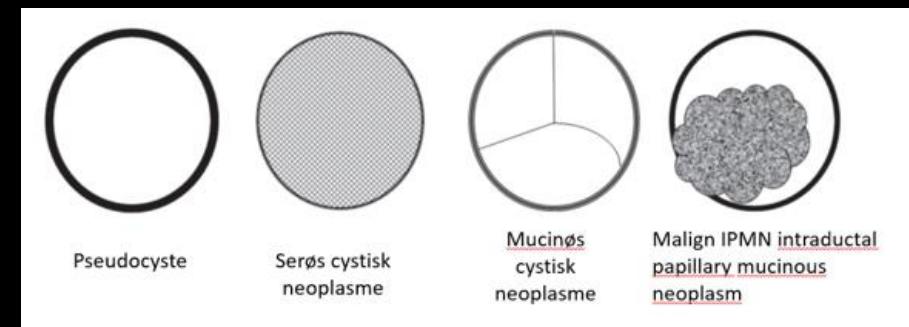
Cystiske pankreaslesjoner

Cystiske pankreaslesjoner

Pasienten med kjent IPNM sist 3 cm under observasjon. Kommer inn i akuttmottak med kvalme, magesmerter og vekttap over tid. Litt feber og CRP 50. Cyste nå 6 cm i caput pancreatic. (Bilde: I Nordaas)

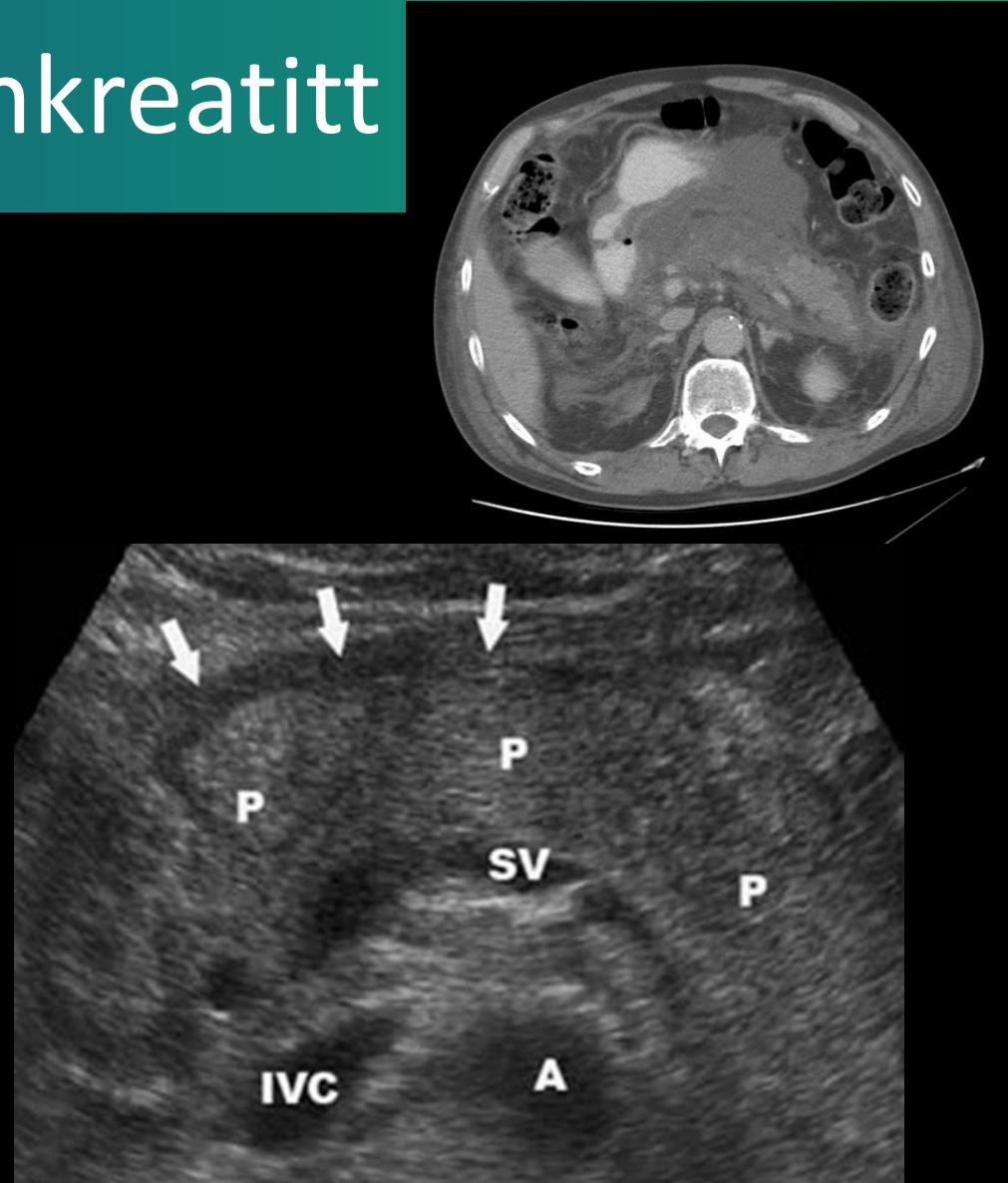

Ultralyd ved Akutt pankreatitt

- God innledende undersøkelse, men klare begrensninger gjør supplerende CT nødvendig
 - Smerte og distendert colon gir hemmet innsyn.
- Fordeler
 - Bedside, monitorering for komplikasjoner.
 - God fremstilling av galleveier/ gangobstruksjon/ konkrementer.
 - Veilede for intervنسjoner.
 - CEUS for inflammatoriske masser vs nekroser.

Akutt pankreatitt

- Tidlig fase: Initialt intra- og peripankreatisk ødem
 - Subtile funn/ normalt
 - Forstørret pankreas
 - Utvisket grense
 - Heterogent vev (nekrose)
 - Dilatert gang/ koledochus
 - Oppklaringer rundt pankreas
 - Konkrementer/ gallrestene

Akuttfase; svullen pankreas, peripankr. ødem

Fokal akutt pankreatitt

- Fokale pankreatitter kan se ut som cancer

Fokal pankreatitt, dilatert og ødematos gang

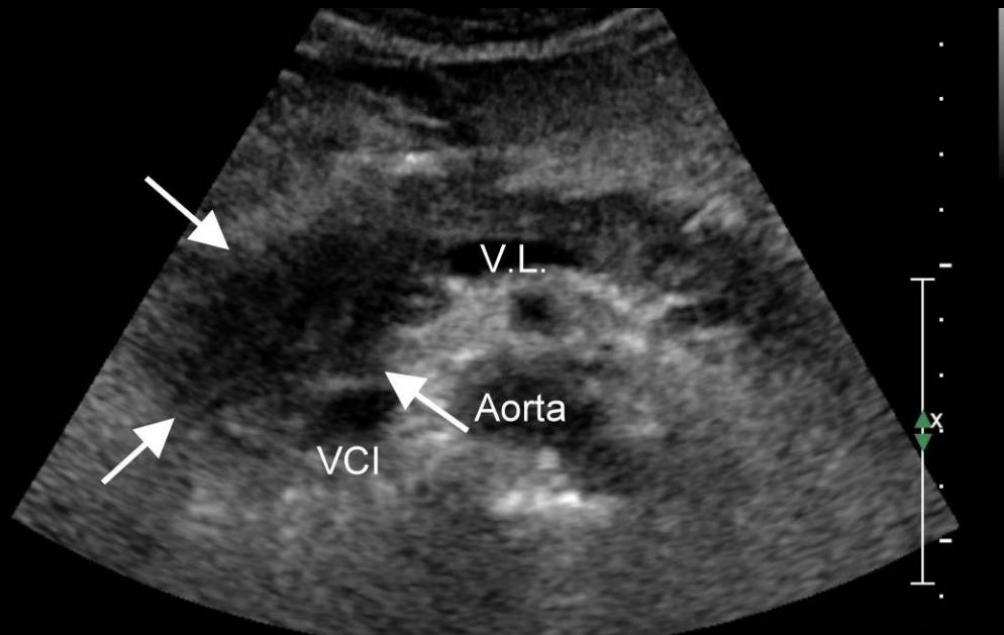
Akutt pankreatitt

- **Senere komplikasjoner**
 - Pseudocyster
 - innkapsl peripankr væske
 - Nekroser
 - Pseudoaneurismer
 - Portospleniske tromboser
 - Blødninger
 - Abscesser
 - Ascites/ pleuravæske

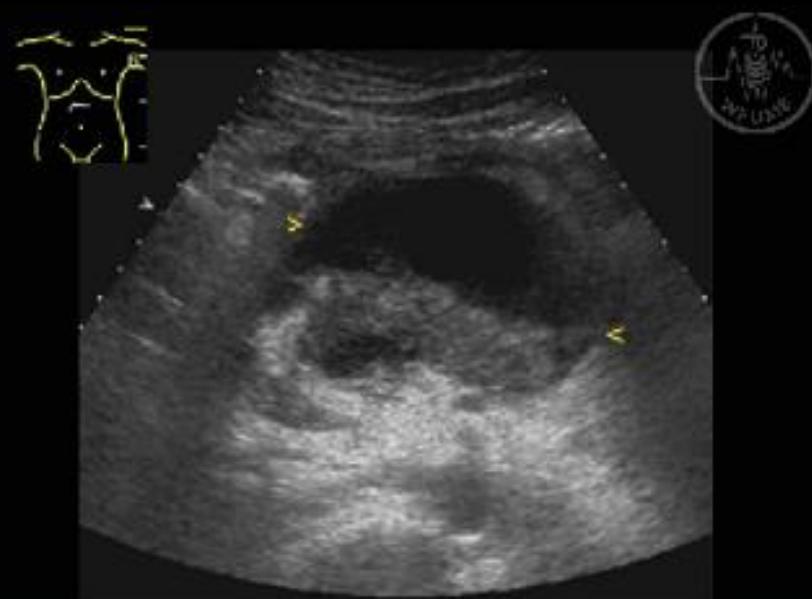

Komplikasjoner til akutt pancreatitt

Pseudocyster/ Abscess

Walled off necrose

(www.sonographiebilder.de

Bilde: WFUMB

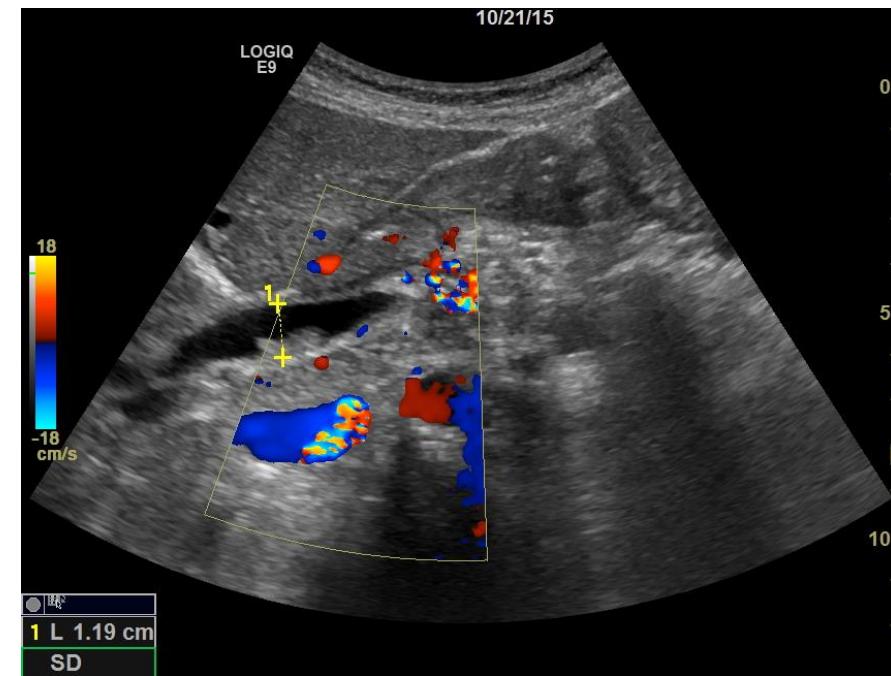
Komplikasjoner til akutt pankreatitt

Miltvaricer ved miltvenetrombose

Miltvaricer. www.sean-duffy-art.com

Konkrementer/ Kron. pankreatitt

Dilatert koledochus med konkrement.
Kalk i pankreas, Twinkling artefact.
Bilde: Engjom

Ultralyd ved kronisk pankreatitt

- Ekstern ultralyd
 - Kan gi diagnosen
 - Nyttig for å følge forandringer hos pasienter med kjent kronisk pankreatitt.
- CT mest brukte modalitet
 - Begrensninger for små forandringer i gang og parenchym
- MR kan vise tidlige forandringer
- Endoskopisk ultralyd er gullstandard, men invasiv

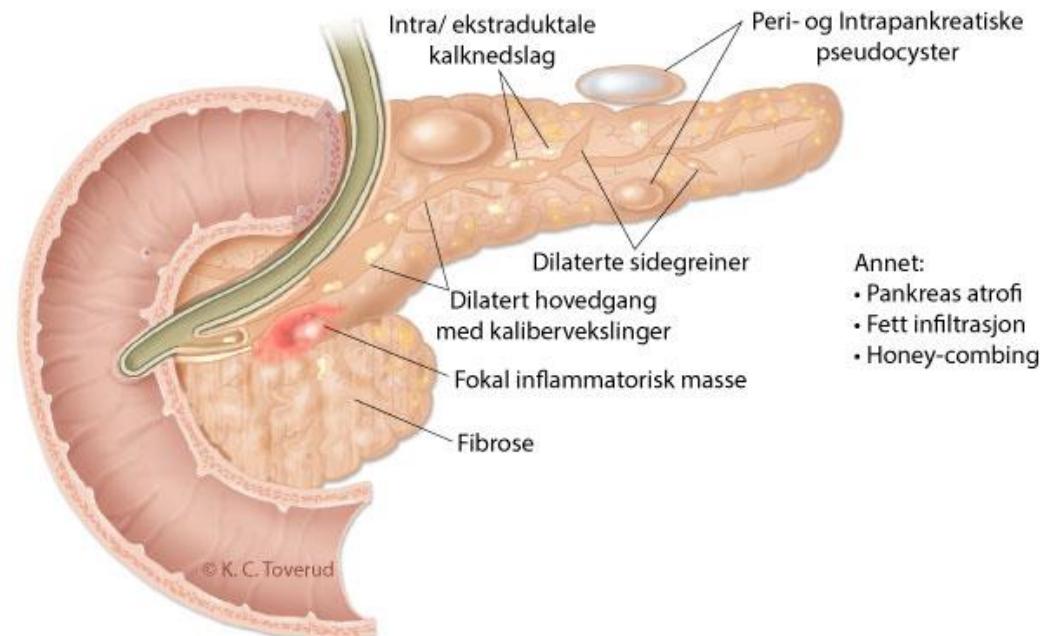
Kronisk pankreatitt

Table 1. Correspondence between characteristics in standard endoscopic ultrasonography and pathologic findings in chronic pancreatitis.

Standard EUS	Pathologic findings
Parenchymal criteria	
Hyperechoic foci	Small calcifications
Hyperechoic strands	Fibrosis
Lobularity	Edema or fibrosis
Cysts	Pseudocysts
Calcifications	Calcifications
Ductal criteria	
MPD dilatation	MPD dilatation
MPD irregularity	MPD irregular
Hyperechoic MPD walls	Ductal fibrosis or edema
Visible side branches	Dilated secondary branches

EUS: Endoscopic ultrasonography; MPD: Main pancreatic duct.

Figur: T Engjom/ K Toverud

- Annet:
- Pankreas atrof
 - Fett infiltrasjon
 - Honey-combing

Table 2. Rosemont consensus definition.

Rank	Features	Definition	Diagnostic findings	Location
Parenchymal features				
1	Major A	Hyperechoic foci with shadowing	Echogenic structures ≥ 2 mm in length and width that shadow	Body and tail only
2	Major B	Lobularity with honeycombing	Well circumscribed, ≥ 5 mm structures with enhancing rims and relatively echo-poor centers, with ≥ 3 lobules	Body and tail only
	Minor	Lobularity with honeycombing	Well circumscribed, ≥ 5 mm structures with enhancing rims and relatively echo-poor centers, with noncontiguous lobules	Body and tail only
3	Minor	Hyperechoic foci without shadowing	Echogenic structures ≥ 2 mm in length and width with no shadowing	Body and tail only
4	Minor	Cysts	Anechoic, rounded/elliptical structures with or without septations	Head, body and tail only
5	Minor	Stranding	Hyperechoic lines ≥ 3 mm in length in at least two different directions with respect to the imaged plane	Body and tail only
Ductal features				
1	Major A	MPD calculi	Echogenic structures within the MPD with acoustic shadowing	Head, body and tail only
2	Minor	Irregularity of MPD contour	Uneven or irregular outline and ectatic course	Body and tail only
3	Minor	Dilated side branches	Three or more tubular anechoic structures each measuring ≥ 1 mm in width, budding from MPD	Body and tail only
4	Minor	MPD dilation	≥ 3.5 mm in body or >1.5 mm in tail	Body and tail only
5	Minor	Hyperechoic duct margin	Echogenic, distinct structure greater than 50% of the entire MPD	Body and tail only

MPD: Main pancreatic duct.

US vs EUS Accuracy

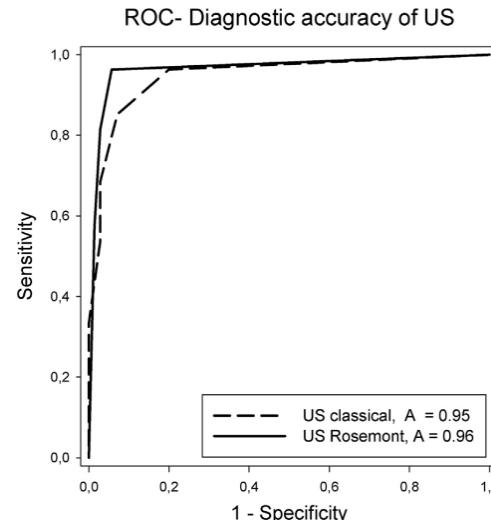
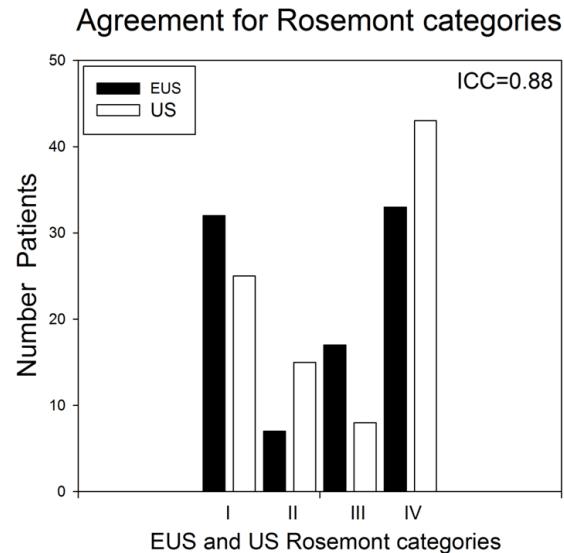

Table 4. Accuracy of unweighted (classic) and Rosemont scores for the diagnosis of chronic pancreatitis

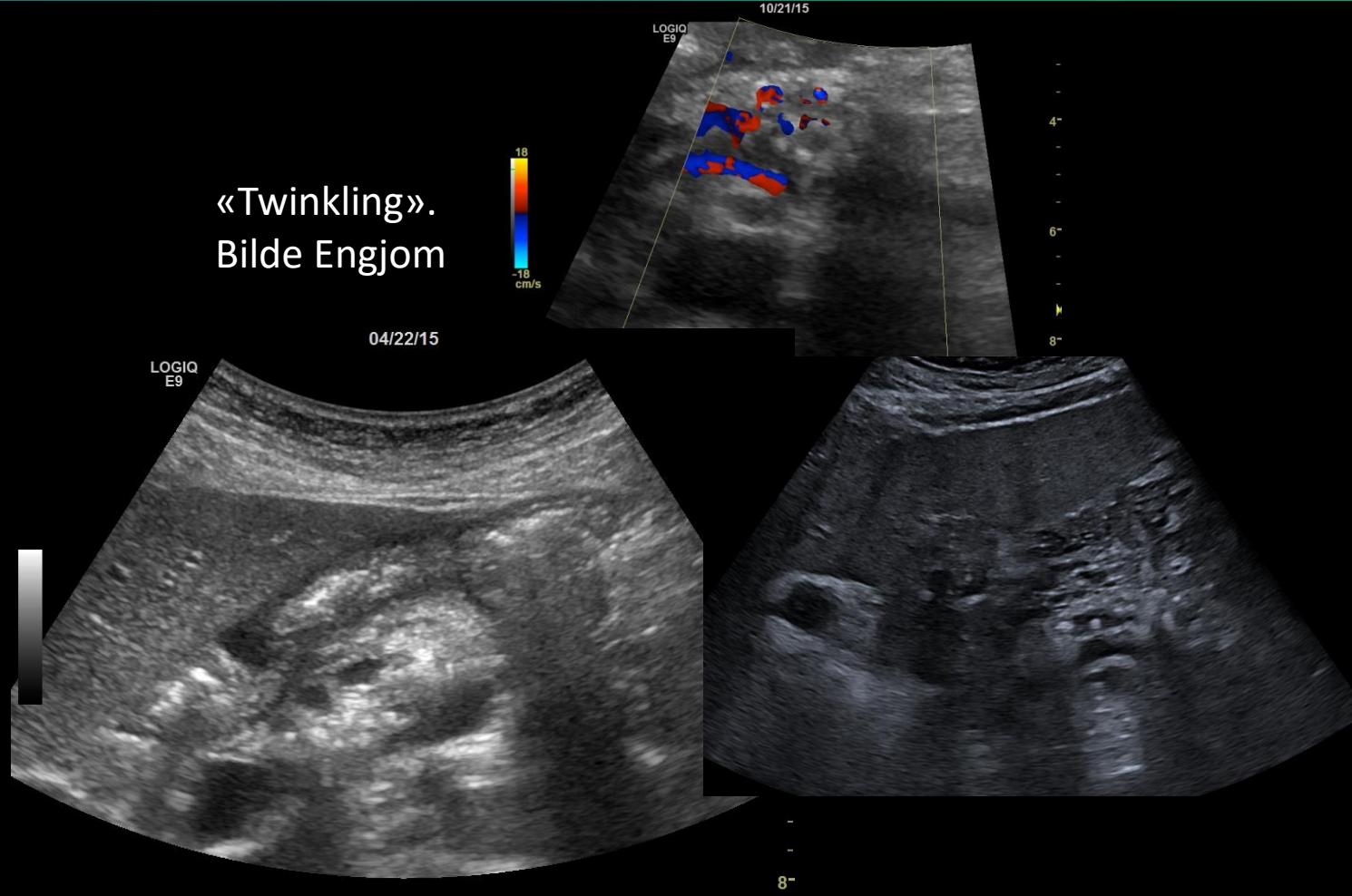
US scores	Sensitivity	Specificity	Cutoff	Accuracy
Classical score	0.69 (0.54–0.80)*	0.97 (0.90–1)	≥3	0.95 (0.91–0.99)
Rosemont score	0.81 (0.69–0.91)	0.97 (0.90–1)	≤2	0.97 (0.93–1)

* Median (95% confidence interval).

Calcifikasjoner

- Ekstern UL har god sens. for kalk i pankreas
 - Bør ha en viss mengde og størrelse for å tolkes.
 - Forsiktighet ved dårlig innsyn. Lett å overtolke.
 - «Twinkling artifacts» på doppler

Calcifikasjoner

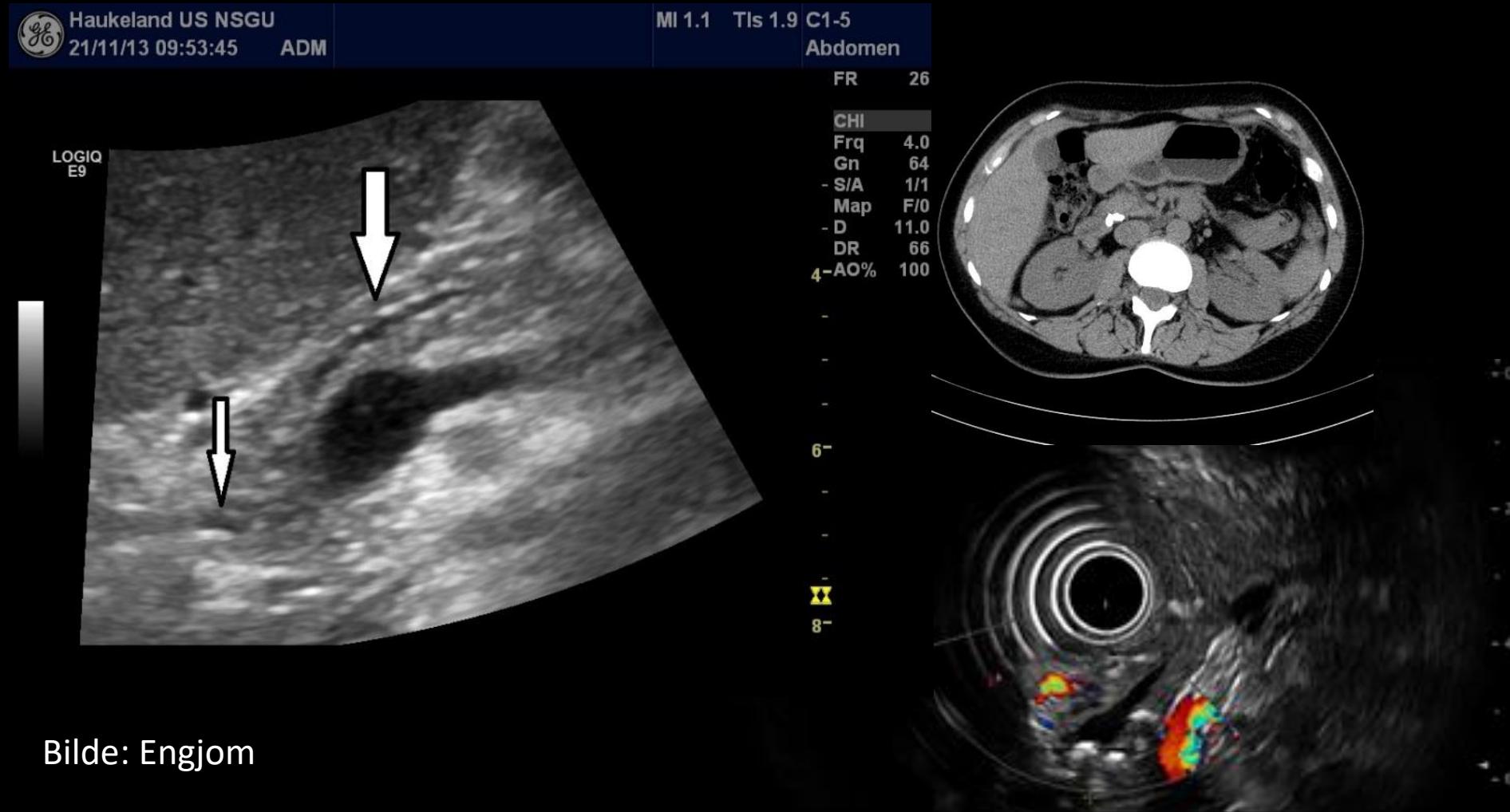
Tydeligere skygger på lavfrekvent ekstern ultralyd enn på høyfrekvent EUS

Calcifikasjoner

Ekstern ultralyd kan påvise konkrementer i dilatert gang

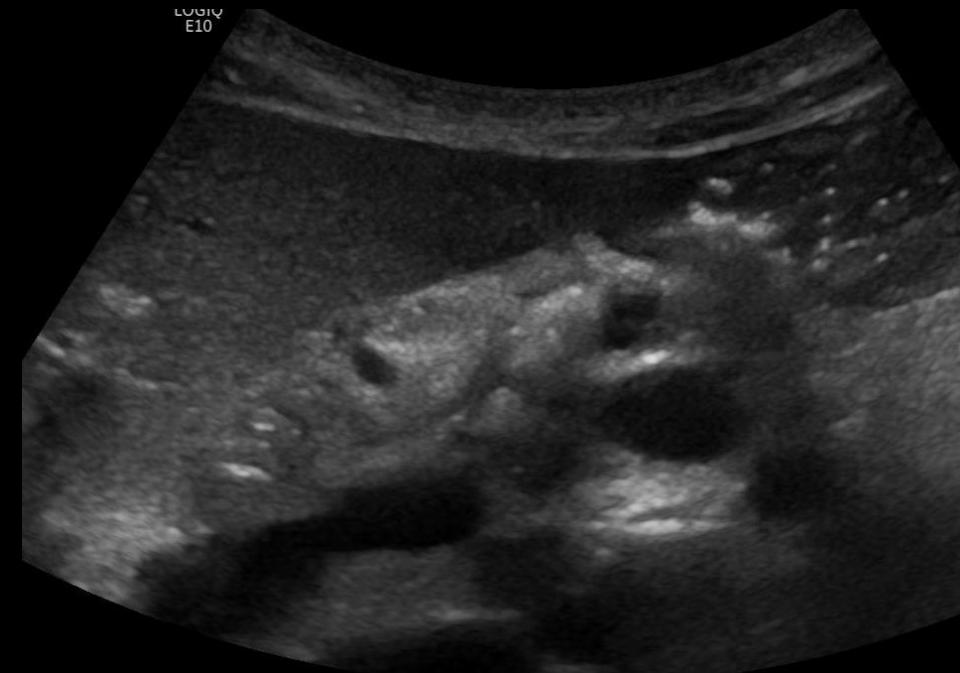
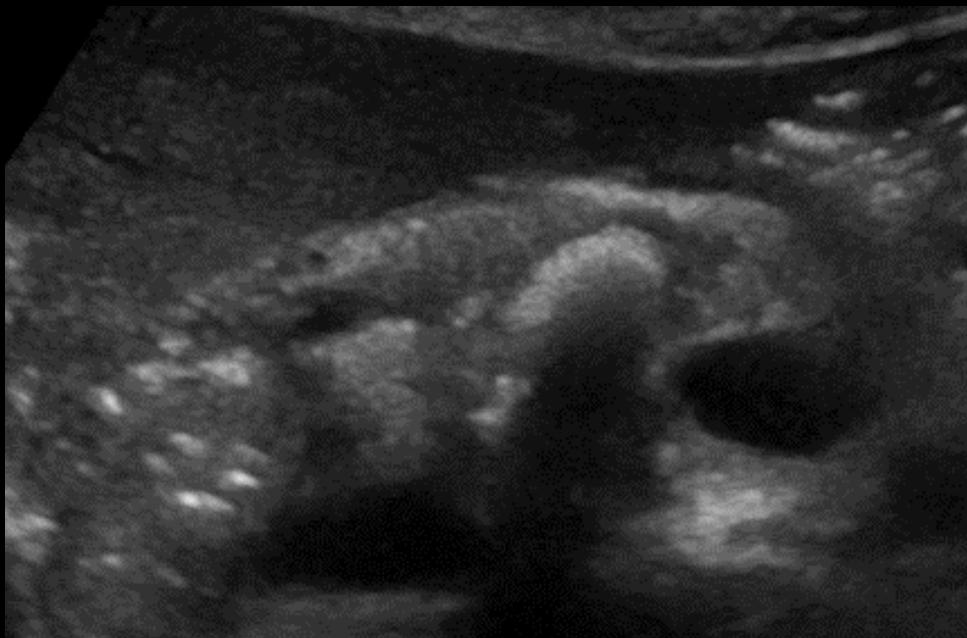

Bilde: Engjom

Calcifikasjoner

Store konkrementer kan skygge for pankreasparenchymet

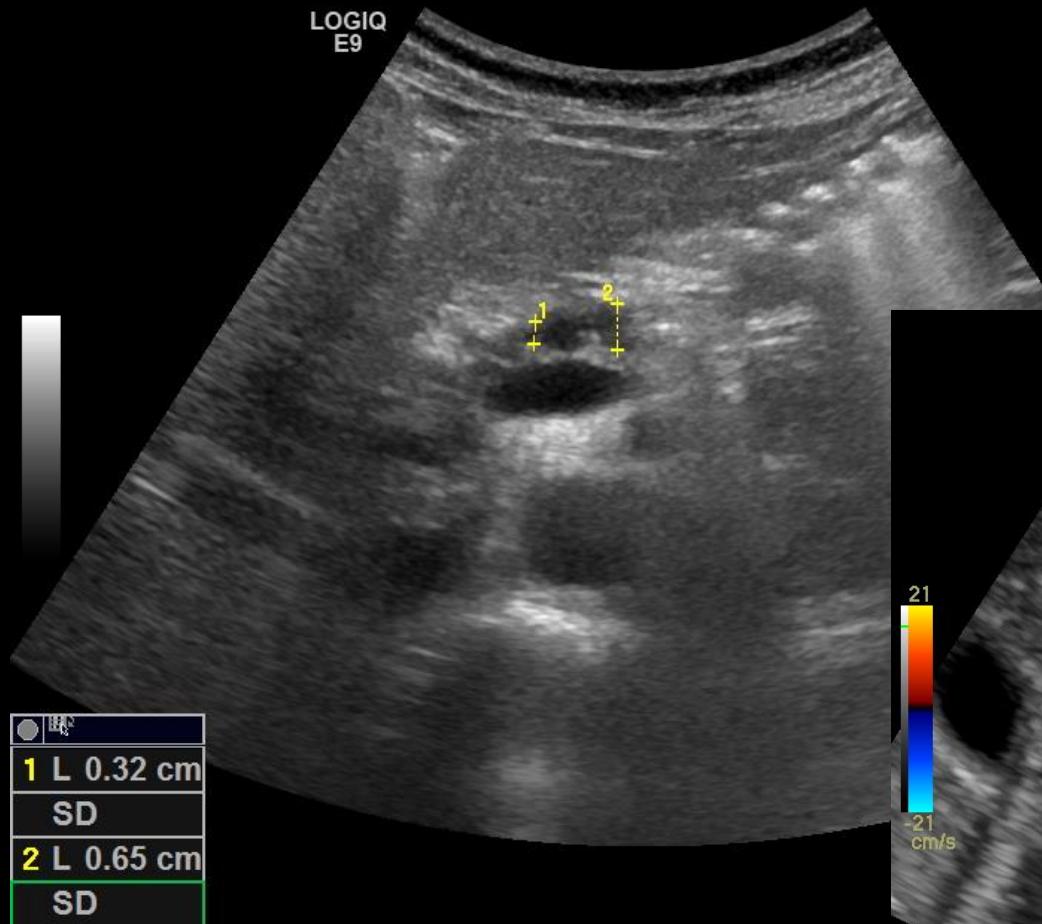

Bilde: Engjom

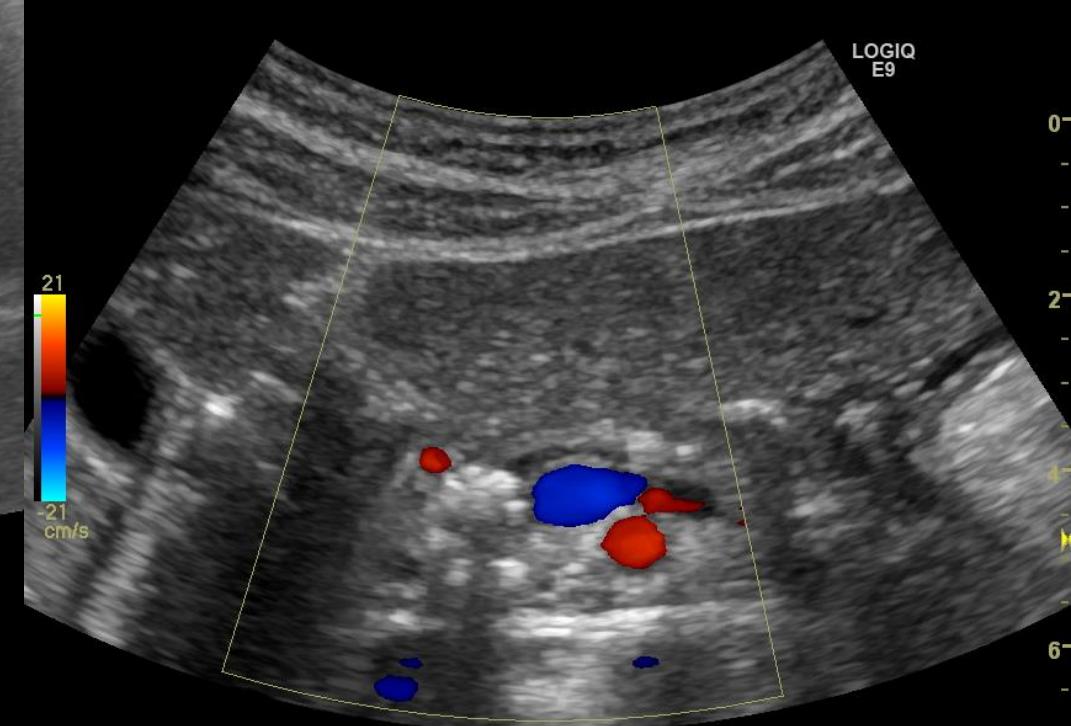

Pankreas gangforandringer

04/22/15

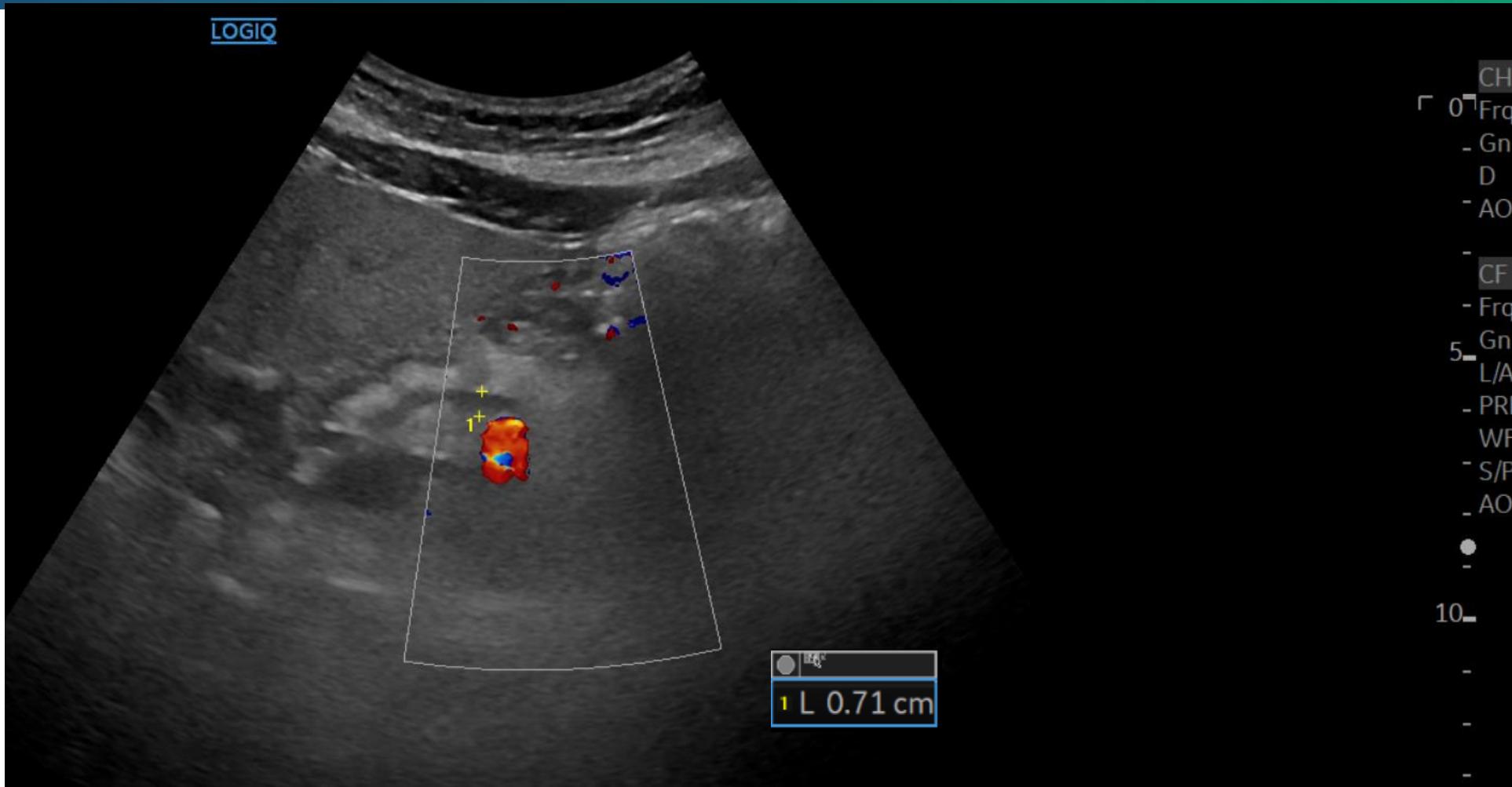
- Definisjoner varierer:
 - 3-2-1?
 - Body >3,5, tail >1,5

Kalibervariasjoner og dilatert gang: Bilde: Engjom

Pankreas gangforandringer

Caliber variations and dilated duct in fatty pancreas, hereditary pancreatitis. Image: Engjom

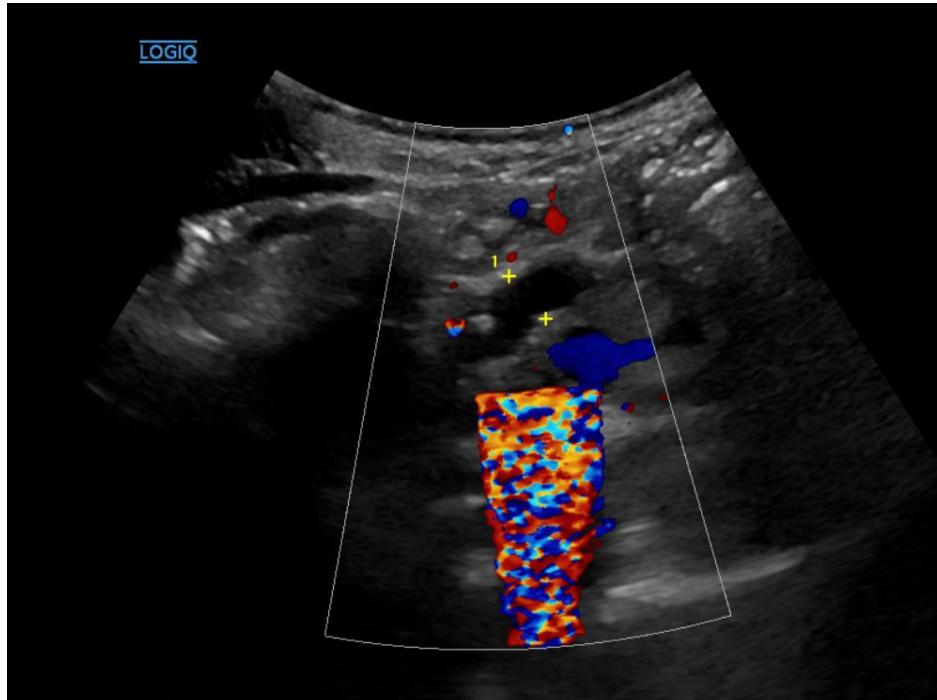

Pankreas gangforandringer

Pankreas gangforandringer

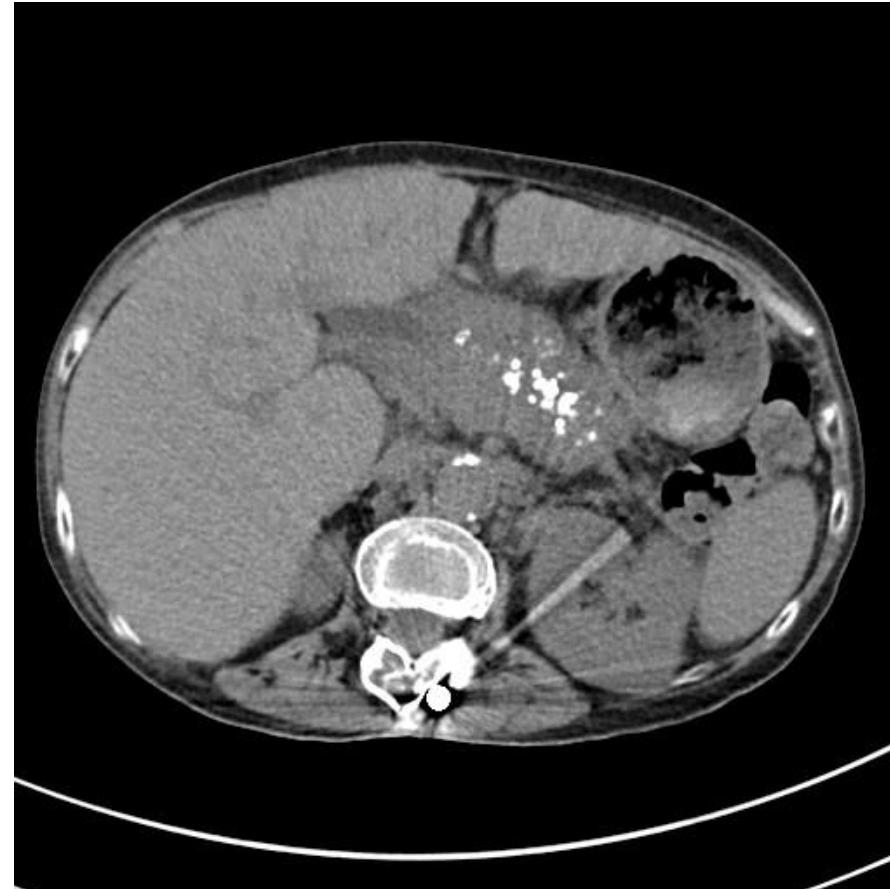

Male 60. Alcoholic chronic pancreatitis in 10 years. No pain after stopped drinking. Not diabetes. FE 24. Obstructed and severely dilated PD. But how should we intervene? Image: Engjom

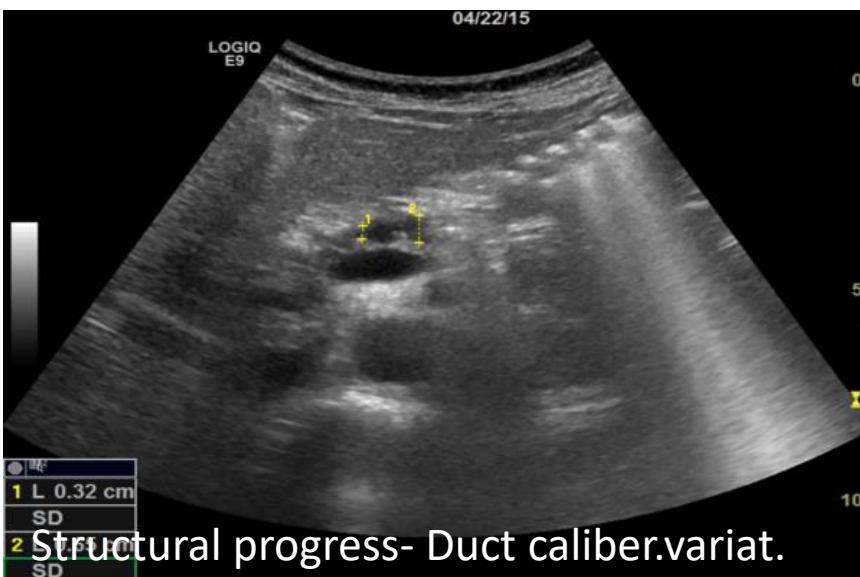
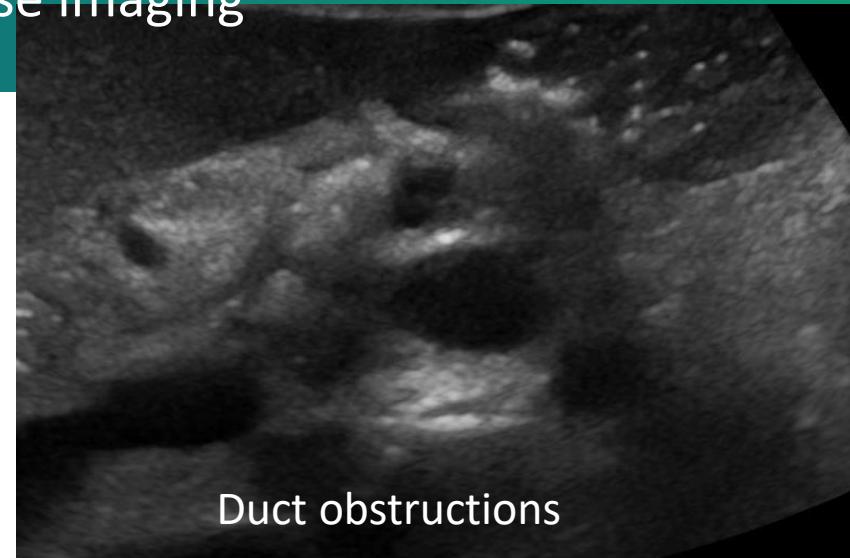
Hver modalitet har sin styrke

- CT gullstandard for kalk og cyster.
- EUS/MR gullstandard for tidlige forandringer
- Ultralyd god i oppfølging
 - Oppdage pseudocyster
 - Gangdilatasjoner

Hva ser vi etter i KP oppfølging:

“Decision-close imaging”

Images: From the pancreas clinic; Engjom

Konklusjon

- Ekstern ultralyd pankreas er bedre enn sitt rykte.
 - Nyttig som førstelinjeundersøkelse og (?) som ledd i operabilitetsvurdering for pankreascancer.
 - Nyttig vurdering og oppfølging av akutte og kroniske pankreatitter
 - “Kan gjentas ofte- kan ikke gjentas for ofte....”
 - Men:
 - Operatøravhengig
 - Pasientavhengig